

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția de urmărire penală și criminalistică
Număr operator 3883
Nr.(...)/P/2013

Verificat sub aspectul legalității și temeiniciei,
conform art.328 C.p.p.
PROCUROR ȘEF SECȚIE,

RECHIZITORIU
Anul 2014, luna 06, ziua 16

Procuror (...) din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de urmărire penală și criminalistică,

Examinând actele dosarului cu numărul de mai sus, privind pe

inculpat VIȘINESCU ALEXANDRU,

cercetat pentru săvârșirea infracțiunii contra umanității prev. de art.439 alin.1 lit.j cu aplic. art.5 din Codul penal.

EXPUN URMĂTOARELE:

Situația de fapt:

La data de 01.08.2013 Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc a formulat un denunț împotriva lt.col. (r) VIȘINESCU ALEXANDRU fost comandant al Penitenciarului Râmnicu Sărat pentru efectuarea de cercetări sub aspectul săvârșirii infracțiunii de omor deosebit de grav, prev. de

art.174 raportat la art.176 alin.1 lit.a și b din Codul penal, constând în aceea că în perioada 1.04.1956-aprilie 1963 a instituit un regim de exterminare a deținuților politici aflați în executarea pedepselor privative de libertate.

În urma investigațiilor desfășurate, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc a identificat o serie de probe care indică faptul că în perioada în care lt.col.(r) VIȘINESCU ALEXANDRU a îndeplinit funcția de comandant al Penitenciarului Râmnicu Sărat, deținuții politici au fost supuși unui regim de detenție extrem de dur, aplicat de către VIȘINESCU ALEXANDRU. Acest tip de regim de detenție aplicat în cadrul închisorii de la Râmnicu Sărat poate fi calificat drept unul de exterminare prin raportare la condițiile inumane de detenție care au dus la final la decesul unor deținuți.

* *

*

Pentru o justă înțelegere a fenomenului represiv instrumentat sub regimul comunist din România în perioada 1948-1964, perioadă care cuprinde și activitatea inc. Vișinescu Alexandru, se cuvine să ne îndreptăm mai întâi atenția asupra evenimentelor interne și internaționale care au dus la instaurarea monopolului politic al Partidului Comunist.

Sprijinul de care se bucura Partidul Comunist din România (PCR) în rândul populației era infim¹ înainte de 1944, astfel că explicațiile pentru apariția unui regim reprezentând o ideologie străină de societatea românească trebuie căutate, cu precădere, la nivelul dinamicii relațiilor internaționale în contextul celui de-al doilea Război Mondial².

„Momentul zero” al procesului de intrare a României sub sfera de influență sovietică îl constituie ocuparea teritoriului național către Armata Roșie, după actul de la 23 August, prin care Regele Mihai, a declarat, unilateral, încetarea operațiilor

¹ La momentul 23 august, PCR avea mai puțin de 1000 de membri în toată țara. Vezi Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, *Raport final*, București, 2006, p. 36, accesibil online la http://www.presidency.ro/static/ordine/RAPORT_FINAL_CPADCR.pdf, accesat la 17.01.2014.

² Hugh Seton Watson, *The Eastern European Revolution*, ediția a III-a, Methuen&Co. Ltd. Londra, 1956, *passim*. Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, *op. cit.*, p. 37.

militare împotriva Aliatilor, în speță a Uniunii Sovietice și trecerea României de partea coaliției antihitleriste.

În aceste condiții, în perioada ce a urmat loviturii de stat de la 23 august 1944, Uniunea Sovietică a acționat sistematic, prin intermediul pârgghiilor de forță (trupele Armatei Roșii prezente în țară) și presiune (Partidului Comunist) sub pretextul ”epurării societății și instituțiilor românești” de elementele fasciste pentru sovietizarea/comunizarea României și desființarea sistemului instituțional democratic.³

Acțiunile Înaltului Comandament Aliat, controlat de sovietici⁴ aveau drept scop încorporarea României în sfera de influență a URSS, au venit în sprijinul PCR sub pretextul „asigurării ordinii în spatele frontului”⁵.

În realitate, Comisia Aliată (Sovietică) de Control (C.A.(S.)C.) care fusese constituită⁶ „a funcționat ca un supraguvern al României”⁷, executivul român fiind obligat să îndeplinească toate instrucțiunile venite de la C.A.(S.)C. Astfel, s-a derulat o adevărată campanie care avea drept obiectiv obținerea controlului asupra instituțiilor statului prin infiltrarea susținătorilor PCR în funcțiile de răspundere și epurarea celor cu alte opțiuni politice, campanie care a durat și după încheierea oficială a războiului.

³ În aprilie 1945, Stalin a menționat într-o discuție cu liderul comunist jugoslav Tito că „*acest război nu este ca acele din trecut. Oricine ocupă un teritoriu imune și propriul sistem social. Ficare impune propriul sistem social până unde înaintază armata lui*”, apud în Ioan Chiper, Florin Constantiniu, Adrian Pop , „Sovietizarea României. Percepții anglo-americane” (1944-1947)”, București, Editura Iconica, 1993, p.8.

⁴ În urma acordului de procentaj din octombrie 1944 de la Moscova dintre URSS și Marea Britanie, România rămânea în sfera de influență sovietică.

⁵ Dennis Deletant, *România sub regimul comunist*, ediția a II-a, editor Romulus Rusan, trad. Delia Răzdolescu, Fundația Academia Civică, București, 2006, p. 55.

⁶ Comisia Aliată (Sovietică) de Control a fost instituită prin art. 18 al Convenției de Armistițiu, semnată la 12 septembrie 1944 între România și Marile Puteri (URSS, Marea Britanie, SUA). Vezi Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea. A-E*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2011, pp. 362-365.

⁷ Dinu C. Giurescu, Alexandru Ștefănescu, Ilarion Țiu, *România și comunismul. O istorie ilustrată*, Editura Corint, București, 2010, p. 14.

Convenția de Armistițiu a deschis porțile imixtiunilor sovietice în atribuțiile organelor de drept autohtone și a favorizat acțiunile comuniștilor împotriva oponentilor politici, sub pretextul ”pedepsirii criminalilor de război” și colaboratorilor regimului antonescian.

Sub acest pretext au fost întreprinse, la presiunea sovieticilor, arestări în rândul ofițerilor armatei regale care luptaseră pe frontul de Est, foști legionari, cetățeni români de naționalitate germană și maghiară, parte dintre cei reținuți fiind internați în centre de internare.⁸

Rolul PCR, organizație ce fusese plasată în afara legii⁹ înainte de încheierea armistițiului, avea să crească exponențial între 1944 – 1948 și datorită punerii în practică a unei strategii cu accente de violență în raport cu opoziția. Astfel poate fi explicată și succesiunea rapidă a primelor guverne de după 23 august 1944. Încă de la primul cabinet Sănătescu (23 august – 2 noiembrie 1944), care fusese alcătuit în principal din militari, PCR deținea portofoliul cheie al Justiției, prin Lucrețiu Pătrășcanu. Mai mult, începând cu luna octombrie 1944, la insistențele sovieticilor, au început **epurările – în mod arbitrar și abuziv – în rândul angajaților Ministerului de Interne și ai Armatei**¹⁰. Având în vizor obținerea mai multor portofolii ministeriale, la începutul lui octombrie 1944, Partidul Comunist s-a aliat cu Partidul Social Democrat, formând Frontul Național Democrat (FND).

Având în vizor obținerea mai multor portofolii ministeriale, la începutul lui octombrie 1944, Partidul Comunist Român s-a aliat cu Partidul Social Democrat, formând Frontul Național Democrat (FND), alianța reprezentând, prin programul populist, un factor de presiune și destabilizare a ordinii de drept.¹¹

În perioada următoare la conducerea statului s-au succedat mai multe guverne , care din cauza presiunilor Comisiei Aliate(sovietice) de Control și-au dat

⁸ La sfârșitul anului 1944 existau în România 36 de lagăre numerotate, în fiecare județ existând centre de detențiesupravegheate de poliție și jandarmerie în Arhivele Totalitarismului, nr.1-2/1994, p.18.

⁹ Actul normativ invocat pentru interzicerea Partidului Comunist din România a fost „Legea pentru reprimarea unor infrațiuni contra liniștii publice”, publicată în *Monitorul oficial*, din 19 decembrie 1924.

¹⁰ Dennis Deletant, *op. cit.*, pp. 56-57.

¹¹ Florin Constantiniu, Alesandru Duțu, Mihai Retegan, *România în Război, 1941-1945*, Editura Militară, București, 1245, p281-283.

demisia. Punctul culminant a fost atins când Regele Mihai a cedat presiunilor iar la 06 martie 1945 Petru Groza a fost numit premier, fiind **„prima dată în istoria modernă și contemporană a României când șeful guvernului român era desemnat de reprezentantul unei puteri străine.”**¹²

Guvernul Petru Groza, controlat de comuniști, a accelerat tranziția spre regimul de „democrație populară”, care presupunea implementarea primei faze de comunizare a României¹³ nu fără importanță fiind faptul că ministerele de Interne, Justiție, Război și Economie aparțineau comuniștilor.

Din cauza abuzurilor comise sub noul guvern, Regele Mihai a încercat să provoace demisia cabinetului Groza intrând în așa numita „grevă regală”, prin ruperea relațiilor cu guvernul și refuzul de a semna decretelor semnate de miniștri..

În decembrie 1945, la conferința de la Moscova s-a căzut de acord că includerea în guvern a unui reprezentant liberal și a unuia țărănist ar constitui o măsură suficientă pentru dezamorsarea crizei guvernamentale, cu condiția organizării cât mai grabnice a unor alegeri libere. Forțat de împrejurări, regele Mihai a acceptat soluția de compromis în ianuarie 1946, chiar dacă aceasta a însemnat, în practică, doar cooptarea în guvern a doi politicieni nereprezentativi, aparținând Partidului Național Țărănesc (PNT) și Partidului Național Liberal (PNL), ca miniștri fără portofoliu¹⁴.

O radiografie a represiunii în perioada 1945-1947, indică faptul că, după fiecare moment care a marcat o „întărire” a pozițiilor reprezentanților Partidului Comunist, un nou val de arestări/epurări a fost declanșat. Din martie 1947 însă, odată cu ratificarea tratatului de pace de către Marea Britanie, măsurile represive încep să afecteze o parte din ce în ce mai mare a populației¹⁵.

¹² Dinu C. Giurescu *et. al., op. cit.*, p. 18.

¹³ Organizarea armatei și poliției după model sovietic, abdicarea regelui și expulzarea familiei regale, suprimarea partidelor ostile comunizării, lichidarea băncilor private, orientarea exportului României către Uniunea Sovietică, reforma agrară și crearea condițiilor pentru colectivizarea agriculturii. în Florin Constantiniu, Alesandru Duțu, Mihai Retegan, *op. cit.*, p. 289

¹⁴ Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, ediția a IV-a, Univers Enciclopedic, București, 2008, p. 453

¹⁵ Dinu C. Giurescu *et. al., op. cit.*, p. 22.

O reacție la cele ce se petreceau a venit în mai 1947 chiar de la Gheorghe Tătărescu, la vremea respectivă încă ministru de externe, care a făcut un rechizitoriu sever la adresa politicii guvernului, vorbind despre „excesele regimului de excepție [...] Și, în primul rând, *excesele arestărilor preventive* [...] În aceeași ordine de preocupări se așază și reacțiunile sufletești defavorabile guvernului, create de tratamentul arestaților și condamnaților politici [...]” precum și „regimul rechizițiilor încă în practică și care continuă, cu toate abuzurile și excesele sale”¹⁶.

Două luni mai târziu, în iulie 1947, după ratificarea tratatului de pace de către SUA, regimul a instrumentat un atac concertat asupra Partidului Național Țărănesc. Ca parte a unei acțiuni provocatoare, liderilor țărăniști li s-a propus facilitarea plecării lor din țară, pentru a lupta din exil împotriva comunizării țării. Președintele partidului, Iuliu Maniu, în disperare de cauză, a aprobat ceea ce el considera a fi o „datorie de onoare” în circumstanțele date. Astfel, 12 fruntași țărăniști, inclusiv vicepreședintele Ion Mihalache, s-au pregătit pentru a pleca în mod clandestin cu avionul de la Tămădău spre Turcia, cu destinația finală Franța. Întreaga acțiune era însă o capcană pregătită de Siguranța comunistă, la ordinele lui Teohari Georgescu, ministrul de Interne, și creată cu scopul de a compromite PNT. În dimineața zilei de 14 iulie, cei 12 au fost arestați și mai apoi supuși torturilor, alături de ceilalți lideri țărăniști care aleseseră să rămână în țară și care au fost și ei reținuți, inclusiv Iuliu Maniu. La finalul lunii iulie, **Partidul Național Țărănesc a fost scos în afara legii**¹⁷. **Destructurarea PNT și a celorlalte formațiuni politice s-a făcut treptat, punându-se astfel capăt *de facto* sistemul politic pluralist din România.**

La procesul care a avut loc între 29 octombrie și 11 noiembrie 1947, printre inculpați s-au regăsit atât Iuliu Maniu și Ion Mihalache, cât și Nicolae Penescu, Nicolae și Lily Carandino, Ilie Lazăr, Grigore Niculescu Buzești, Grigore Gafencu, Alexandru Cretzianu, Constantin Vișoianu, Camil Demetrescu, Ion Mocsony-Starcea, Victor Rădulescu Pogoneanu, Emil Lăzărescu, Emil Oprișan, Florin Roiu,

¹⁶ Florin Constantiniu, *op. cit.*, p. 463.

¹⁷ Vasile Arimia, Ion Ardeleanu, Alexandru Cebuc, *Istoria Partidului Național Țărănesc. Documente 1926-1947*, Editura Arc, București, 1994, pp. 285-287.

Vasile Serdici, Stefan Stoica sau Dumitru Statescu¹⁸. Acuzarea a urmărit sa demonstreze că, de fapt, tentativa de fugă ilegală din țară era doar ultima dintr-un șir lung de „activități criminale împotriva statului” astfel că, pentru un delict care vremea respectivă se pedepsea cu închisoare de la 3 la 6 luni, Maniu și Mihalache au fost condamnați la temniță grea pe viață, ceilalți membri din lot primind și ei pedepse mari precum Ilie Lazăr (12 ani) sau Nicolae Carandino (6 ani). Mai mult, în întreaga țară s-au operat mii de arestări ale membrilor și simpatizanților PNT¹⁹.

La 5 decembrie 1947, prin Legea 341, „**organele judecătorești**” au fost trecute sub control politic.

„Dezvăluirile” din procesul țărăniștilor au oferit material propagandistic și pentru **atacul împotriva PNL-Gheorghe Tătărescu**²⁰, sub pretextul că parte dintre cei arestați fuseseră în contact, prin natura meseriei lor, cu Ministerul Afacerilor Străine. Prin urmare, în luna noiembrie a avut loc o finală remaniere a guvernului înainte de lovitura de grație ce va fi dată monarhiei în decembrie 1947. Tătărescu a fost îndepărtat iar în locul său a fost numită Ana Pauker, în vreme ce Ministerul Finanțelor a fost preluat de Vasile Luca.

Printr-o lovitură de stat, forma de guvernământ a fost modificată: **Republica Populară Română a fost instaurată la 30 decembrie 1947.**

Transformarea societății românești putea fi făcută doar de sus în jos, pentru punerea în practică a perceptelor marxist-leniniste era necesară **reformarea structurilor de stat**. Astfel, **în aprilie 1948 a fost votată noua Constituție**, scrisă după tiparul celei sovietice din 1936, iar respectarea libertăților civile a intrat sub imperiul arbitrariului.

Noul Partid Muncitoresc Român (rezultat din uniunea PCR și PSD în februarie 1948) și-a asigurat controlul asupra instituțiilor RPR și prin **renunțarea la principiul separării puterilor în stat**. Acesta a fost înlocuit de sistemul

¹⁸ Apostol Stan, *I.M.. Destinul unei vieți*, Editura Saeculum I.O., București, 1999, pp. 290-291.

¹⁹ *Ibidem*, p. 292.

²⁰ Dinu C. Giurescu *et. al., op. cit.*, p. 23.

„organelor” puterii de stat care erau: Marea Adunare Națională, Consiliul de Miniștri, organele locale și cele judecătorești²¹.

Cea de-a **doua Constituție RPR**, votată în 1952, prevedea explicit instrumentarea unei politici „de îngrădire și eliminare a elementelor capitaliste”, precum și rolul conducător al Partidului Comunist. **Rolul justiției era, în primul rând, acela de „a apăra regimul de democrație populară și cuceririle oamenilor muncii”**²².

Noul cadru legislativ a permis un adevărat **asalt asupra proprietății private**, prin naționalizarea întreprinderilor industriale, de transport, a băncilor, societăților de asigurări și minelor, precum și prin colectivizarea pământurilor. În consecință, zeci de mii de oameni (dintre care aproximativ 80.000 de țărani) care s-au opus acestor măsuri au fost încarcerati²³.

După instaurarea regimului comunist, conducerea politică a inițiat un adevărat program de anihilare a oricărei forme de opoziție, iar mijlocul utilizat pentru îndepărtarea tuturor celor care se manifestau critic la adresa noului regim a fost condamnarea pentru infracțiuni politice și încarcerarea lor în penitenciare, lagăre și colonii de muncă.

Investigarea, judecarea și condamnarea pentru infracțiuni politice în acea perioadă excedea sistemului judiciar, intrând, chiar și indirect, în atribuțiile instituției Securității Poporului care făcea parte din conducerea executivă a statului. Încă de la înființarea sa prin Decretul nr. 221/30.08.1948, sub denumirea de Direcția Generală a Securității Poporului (DGSP), Securitatea a reprezentat principalul instrument aflat la dispoziția regimului comunist, prin intermediul căruia acesta s-a menținut la putere mai bine de 41 de ani.

Securitatea, ca instrument represiv, a obținut și menținut un control strict asupra populației prin teroare. Etapa 1948-1964 a fost marcată de eliminarea oponentilor și obținerea obedienței prin inocularea fricii în rândul cetățenilor,

²¹ Dinu C. Giurescu *et. al.*, *op. cit.*, p. 25.

²² Constituția Republicii Populare Române (1952), articolul 65. Accesibil online la http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/const_1952.php, accesat la 17.01.2014.

²³ Dennis Deletant, *op. cit.*, p. 92.

componentă fundamentală în administrarea actului de poliție politică. Rolul oficial al instituției era acela de a „apăra cuceririle democratice și de a asigura securitatea Republicii Populare Române împotriva uneltirilor dușmanilor interni și externi”²⁴, organele de securitate fiind „singurele abilitate a instrumenta infracțiunile ce primejduiesc regimul democratic și securitatea poporului”²⁵. Securitatea a folosit mijloace brutale în primele două decenii ale regimului pentru eliminarea opozanților politici, iar apărarea regimului de democrație populară s-a realizat prin încălcarea drepturilor și libertăților înscrise în Constituțiile comuniste, care încetau să funcționeze atunci când o acțiune sau atitudine era considerată drept potrivnică.

Investigarea infracțiunilor politice se făcea de către Securitate, iar judecata reprezenta o procedură strict formală în urma căreia era emisă hotărârea de condamnare.

După înființarea Securității a urmat însă o serie de reorganizări care reflectă lupta dată la vârful structurilor de putere pentru controlul acesteia. Astfel, în 1951, DGSP s-a transformat în Direcția Generală a Securității Statului, iar în 1952 DGSS a ieșit de sub tutela MAI, fiind înființat Ministerul Securității Statului. În 1953, cele două organisme au fuzionat din nou și trei ani mai târziu, MAI a fost restructurat, fiind împărțit în două departamente, al Securității și al Internelor²⁶. Printre cele mai importante direcții s-au numărat cele care se ocupau de anchete, de informații interne și externe sau de filaj și investigații, sub diferitele lor nume.

Legislația represivă

Dat fiind faptul că regimul comunist a fost impus în România prin teroare și violență, cu numeroase încălcări ale drepturilor omului, ale legilor RPR în vigoare și chiar a Constituției²⁷, s-a ajuns la existența a două tipuri de legislație represivă: cu

²⁴ Decretul nr. 221 pentru înființarea și organizarea Direcțiunii Generale a Securității Poporului din 30 august 1948, *apud.* Consiliul Național pentru Studiarea Arhivelor Securității, *Securitatea. Structuri – cadre. Obiective și metode*, vol. I (1948-1967), coord. Florica Dobre, Florian Banu, Theodor Bărbulescu, Camelia Ivan Duică, Liviu Țăranu, Editura Enciclopedică, București, 2006, pp. 10-12 (în continuare C.N.S.A.S., *Securitatea...*).

²⁵ Decretul 221 pentru înființarea și organizarea Direcțiunii Generale a Securității Poporului, art. 4, *apud.* C.N.S.A.S., *Securitatea...*, p. IX.

²⁶ C.N.S.A.S., *Securitatea...*, pp. IX-XVIII.

²⁷ Atât Constituția din 1948 (art. 30), cât și cu Constituția din 1952 (art. 87) prevedeau că nimeni nu poate fi arestat sau condamnat fără o hotărâre judecătorească. Constituția din 1948 este accesibilă la <http://legislatie.resurse-pentru->

caracter public și cu caracter secret. Actele legislative au fost redactate și puse în aplicare cu scopul de a conduce o adevărată „campanie de anihilare” a anumitor categorii sociale, care au fost vizate pentru detenție politică: membrii partidelor istorice, simpli membri sau simpatizanți ai Mișcării Legionare, funcționari ai Siguranței, foști primari, prefecți, senatori, deputați, miniștri, membri grupărilor anticomuniste, țărani care s-au opus colectivizării, clerici etc²⁸.

Esențial pentru politica de represiune impusă de regim a fost articolul 4 al Codului Penal din 1948, prin care se stabilea că „Legile care prevăd măsuri de siguranță se aplică și infracțiunilor comise anterior punerii lor în vigoare”²⁹. Încălcarea principiului neaplicării retroactive a legii (care exista, totuși, în prima variantă a Codului Penal din 1948) a permis regimului să emită hotărâri împotriva acelor considerați a fi „dușmani ai poporului” din cauza acțiunilor întreprinse înainte de stabilirea regimului de „democrație populară”.

Articolele 207 – 218 ale Codului Penal din 1948, privind „crime și delictе contra siguranței interioare a statului” au fost principalele instrumente folosite în lupta împotriva opoziției. Dintre acestea, unul dintre instrumentele predilecte ale regimului era articolul 209, care incrimina „uneltirea contra ordinii sociale”. Acest articol a suferit numeroase modificări față de forma sa inițială, ajungând în anii de intensificare a represiunii un instrument penal foarte des folosit în formularea „concluziilor de învinuire” de către anchetatorii Securității. Inițial, în Codul Penal al RPR din 1948, uneltirea nu a fost considerată o crimă, ci un delict, ceea ce automat modifica regimul pedepsei: se putea administra doar închisoare corecțională, o formă de detenție mult mai ușoară. Erau socotite delictе de uneltire contra ordinii sociale și pedepsite ca atare următoarele infracțiuni: propovăduirea prin viu grai a schimbării formei de guvernământ (închisoare de la 6 luni la 3 ani și interdicție corecțională de la 1 la 3 ani), propaganda pentru răsturnarea violentă a ordinii în stat,

democratie.org/const_1948.php. Constituția din 1952 este accesibilă la http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/const_1952.php. Accesate la 17.01.2014.

²⁸ Octavian Roske, *op. cit.*, p. 497.

²⁹ Codul Penal republicat în *Buletinul Oficial* nr. 48 din 27 februarie 1948, *apud*. Andrei Muraru (coord.), Clara Mareș, Dumitru Lăcătușu, Cristina Roman, Marius Stan, Constantin Petre, Sorin Cucera, *Dicționarulpenitenciarelor din România comunistă (1945-1967)*, Editura Polirom, Iași, 2008, p.21.

constituirea de asociații secrete în acest scop, sau stabilirea de legături cu persoane și asociații din străinătate în scopul uneltirii (fapte pentru care se prevedea închisoare corecțională de la 3 la 7 ani și interdicție corecțională de la 3 la 5 ani). În finalul articolului, prin alineatele 3 și 4 erau incriminate inițierea și participarea la „organizații de tip fascist, politice, militare și paramilitare”, respectiv propaganda în favoarea acestora.

La 13 ianuarie 1950, Prezidiul Marii Adunări Naționale a promulgat Decretul nr.6 care stipula la art.1 că ”pentru reeducarea elementelor dușmănoase RP Române și în vederea pegătirii și încadrării în viața socială, în condițiile democrației populare și construirii socialismului se înființează unități de muncă” unde urmează a fi inernați „acei care prin faptele lor, sau indirect, primejduiesc sau încearcă să primejduiască regimul de democrație populară, îngreunează construirea socialismului în R.P. Română, precum și cei care în același mod, defăimează puterea de stat sau orgenele sale”³⁰.

În baza acestui decret, la 03 aprilie 1950, Gheorghe Pintilie, ministrul adjunct al Ministerului Afacerilor Interne a semnat ordinul nr.100 care aducea precizări referitoare la categoriile socio-politice, pretabile a fi internate.³¹ La 22 august 1952 Consiliul de Miniștri al RP Române a elaborat Hotărârea nr.1554 care mărește categoriile ce pot fi internate și reeducate. De menționat că în perioada 1950-1954 au fost internate în coloniile de muncă 22077 persoane.³²

O altă modificare importantă care survine în această a doua perioadă de teroare se referă la denunț și la modul în care denunțul era incriminat/pedepsit. Primele modificări în acest sens au fost operate prin **Decretul 469/1957**, care extindea incriminarea omisiunii și asupra celor care nu denunțau actele de uneltire contra ordinii sociale, prevăzute de articolul 209

Ulterior, prin **Decretul 318/1958**, s-a stabilit că erau culpabili de omisiune de denunț și cei care nu au adus la cunoștința „organelor competente” pregătirea actelor

³⁰ Cristina Troncotă, *Colonia de muncă*, în Arhivele Totalitarismului, an.I, nr.1/1993., p.169.

³¹ Ibidem, p.170

³² Cristian Troncotă, op.cit., p.172.

de subminare a economiei naționale sau sabotaj, pedeapsa fiind și ea majorată: închisoare corecțională între 3 și 10 ani. Mai mult, se stipula că „actele pregătitoare” ale omisiunii denunțului „*se pedepsesc ca și infracțiunea consumată*”, iar prin articolul 230 alineatul 2 primeau aceeași pedeapsă cu făptuitorii „complicii, tăinuitorii și cei care vor fi favorizat pe infractori”.

În același text de lege, incriminarea omisiunii de denunț de la articolul 228 a fost practic extinsă asupra nedenunțării tuturor infracțiunilor cu caracter politic.

Aplicarea tuturor acestor măsuri – dar și a **Decretului nr. 89/1958**, coroborat cu **HCM 282/5 martie 1958**, care prevedea arestarea tuturor foștilor membri ai Gărzii de Fier, a dus la o creștere exponențială a numărului deținuților politici. În numeroase cazuri, acuzația de „legionarism” nu a fost dovedită cu probe concrete, fiind însă folosită pentru încarcerarea opozanților regimului comunist. Dacă statisticile oficiale indicau cifra de 6.406 de persoane închise pentru delikte împotriva securității statului în 1955, numărul acestora a cunoscut următoarea evoluție: 6.211 (ianuarie 1958) – 10.125 (decembrie 1958) – 17.613 (ianuarie 1960)³³. Aceste cifre demonstrează fără echivoc existența unui nou val de represiune masivă motivată politic începând cu vara anului 1958. Această perioadă a luat sfârșit în 1960, când regimul comunist a instituit o serie de măsuri menite a scade numărul deținuților condamnați pentru delikte politice.

Acest tip de măsuri legislative represive au fost îndeobște folosite mai ales pentru trimiterea, fără proces, a unor oameni considerați de regim a fi „elemente periculoase” în domiciliu obligatoriu, pentru **internarea** în colonii și unități de muncă sau pentru fixarea unui loc de muncă obligatoriu. Trebuie spus că aceste acte normative vizau categorii largi de persoane, „oricine putând face obiectul acestor reglementări” și, mai mult, „nu conțineau prevederi referitoare la posibilitatea unei căi de atac din partea celor care s-ar fi considerat nedreptățiți”³⁴.

Sistemul penitenciar

³³ Dennis Deletant, *op. cit.*, p. 123.

³⁴ Andrei Muraru (coord.) et. al., *op. cit.*, p. 24

Sub aspect normativ, în perioada la care facem referire, 1956-1963, organizarea și funcționarea sistemului penitenciar a fost reglementată prin *Decretul nr. 38/1951 privind organizarea Direcțiunii Generale a Penitenciarelor, Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 729/1951, privind organizarea și funcționarea Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă* și mai multe regulamente adoptate prin ordine sau decizii ale MAI (*Regulamentul de Funcționare a Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă* din 1952 și *Regulamentul privitor la organizarea pazei interioare și exterioare a locurilor de detenție* din 1962).

HCM 729/1951 stipula în art.1 faptul că DGPCUM este „organ al Ministerului Afacerilor Interne care asigură executarea pedepselor și măsurile privative de libertate prin izolarea elementelor periculoase din punct de vedere social, în scopul reeducării lor pentru a deveni elemente folositoare societății”. Totodată art. 2 prevedea „**izolarea, ținerea sub pază și reeducarea elementelor dăunătoare intereselor poporului muncitor, îndepărtarea pe cale administrativă din societate**”, în conformitate cu dispozițiunile legale în vigoare.

Acest din urmă articol face trimitere la deținuții politici, condamnați pentru săvârșirea unor infracțiuni grave, pentru care are loc o înăsprire a regimului de detenție.

Prin aceeași HCM nr. 729 din 1951 (art. 11), penitenciarele erau clasificate în:

- **penitenciare regionale**, pentru deținuții aflați sub urmărire penală care așteptau pronunțarea sentinței;
- **penitenciare pentru deținuții care au comis abateri grave împotriva securității statului;**
- **penitenciare pentru ispășirea muncii silnice;**
- **penitenciare cu regim sever** pentru deținuții care nesocotesc cu rea voință regimul locurilor de detenție comune;

În funcție de numărul și tipul deținuților închiși, penitenciarele au fost clasificate în patru categorii:

1. Penitenciare de maximă siguranță, unde erau închiși deținuții „cei mai periculoși” și care, în general, aveau un număr mai mare de locuri.

2. Penitenciarele „închise”, pentru deținuții cu grad sporit de periculozitate: Craiova (liderii partidelor istorice și membri ai mișcării de rezistență din Oltenia), Galați, Târgșor (minori și foști polițiști), Făgăraș (foști polițiști și foste cadre SSI), Brașov, Suceava, Ocnele Mari, Caransebeș, Pitești (studenți), Arad, Oradea, Cluj, Ploiești, Constanța, Târgu Ocna (penitenciar sanatoriu pentru bolnavii de TBC), Văcărești (penitenciar spital), Rahova (tranzit). Penitenciarele Mislea și Mărgineni, pentru femei, intrau și ele în aceeași categorie.

3. Penitenciarele cu regim de maximă severitate: Buzău, Bacău și Botoșani au fost penitenciare de tranzit pentru deținuții politici, Deva, Târgu Mureș, Râmnicu Sărat (condamnați din partidele istorice), Focșani (între 1951 și 1952 au fost internați deținuți politici nejudecați), Dumbrăveni (din 1952 au fost închise femei „contrarevoluționare”), Iași, Sibiu, Sighet (membri ai partidelor istorice, foști demnitari, clerici), Rahova II, Satu Mare.

4. Penitenciare cu grad redus de periculozitate, care găzduiau un număr mai mic de deținuți politici sau chiar erau axate numai pe deținuți de drept comun:

Având în vedere cele de mai sus, merită menționat și faptul că unele dintre aceste penitenciare, precum Aiud, Gherla, Sighet, Pitești, Râmnicu Sărat erau recunoscute pentru regimul de exterminare care era aplicat deținuților politici.

Diferențele între condițiile de viață din diferite centre de detenție au fost cauzate de mai mulți factori, atât de natură obiectivă, cât și de natură subiectivă. Astfel, dacă într-o colonie de muncă, unitate de muncă sau lagăr activitatea zilnică a

deținuților era ea însăși o formă de pedeapsă, într-o închisoare unde accentul era pus pe izolarea deținuților erau folosite alte metode de exterminare a acestora.

În același timp, diferențe în regimul de detenție au apărut și ca rezultat a evenimentelor internaționale care au marcat perioada Războiului Rece.

Momentul 1956, cu dubla sa valență, de an al începerii așa-numitei *destalinizări*, dar și al revoluției din Ungaria, reprezintă un exemplu edificator referitor la impactul avut de factori externi asupra politicii represive a regimului comunist de la București.

În vreme ce „criza” poloneză din vara anului 1956 a fost depășită fără vărsare de sânge³⁵, revoluția de la Budapesta a reprezentat unul dintre cele mai violente episoade din istoria postbelică a țărilor Blocului Sovietic³⁶ și a influențat în mod direct politica represivă a regimului comunist din RPR. Astfel, liderii de la București au încercat să stopeze orice tentativă de revoltă, dându-se dispoziții clare că împotriva actelor reprobabile se poate întreprinde orice acțiune – inclusiv deschiderea focului³⁷. Chiar și în aceste condiții, au izbucnit revolte în centrele universitare – la București, Cluj, Timișoara sau Iași³⁸, împotriva cărora regimul a reacționat cu brutalitate, operând arestări și reinstaurând teroarea. Persoanele amnistiate în 1955 au fost arestate din nou. De asemenea, au fost arestați mii de studenți, îndeosebi de la Cluj, Timișoara și București.

Condițiile de detenție erau influențate însă și de **factorul individual**, mai precis de comandantul³⁹ penitenciarului, coloniei sau unității de muncă, respectiv

³⁵ Lukasz Kamiński, *Poland in 1956*, în Dan Cătănuș, Vasile Buga (coordonatori), *Putere și societate. Lagărul comunist sub impactul destalinizării. 1956*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2006, pp. 201-217; Adam Burakowski, *The Events of 1956 in Poland as a Movement of the Whole Nation*, în Dan Cătănuș, Vasile Buga (coordonatori), *Putere și societate. Lagărul comunist sub impactul destalinizării. 1956*, pp. 218-256.

³⁶ Tibor Méray, *Budapesta 1956. Atunci și după 44 de ani*, Editura Compania, București, 2000; Mihai Neagu, „1956, anul exploziei rezistenței anticomuniste din Ungaria”, în Romulus Rusan (editor), *Anii 1954-1960: fluxurile și refluxurile stalinismului*, Analele Sighet, vol. 8, Fundația Academia Civică, București, 2000, pp. 742-747; János M. Rainer, *A Progress of Ideas: The Hungarian Revolution of 1956*, în Dan Cătănuș, Vasile Buliga (coordonatori), *Putere și societate. Lagărul comunist sub impactul destalinizării. 1956*, pp. 282-316.

³⁷ Adrian-Claudiu Stoica, „Regimul de la București față în față cu revoluția din Ungaria”, în *Dosarele istoriei*, an XI, nr. 10 (122), 2006, pp. 43-47.

³⁸ Dennis Deletant, „Impactul revoltei maghiare în România”, în Romulus Rusan (editor), *Anii 1954-1960: fluxurile și refluxurile stalinismului*, Analele Sighet, vol. 8, Fundația Academia Civică, București, 2000, pp. 598-602; Ioana Boca, *1956 – un an de ruptură...*, îndeosebi Capitolul IV: „Mișcări studențești în toamna lui 1956”, pp. 135-181.

³⁹ Deși în regulamentele de organizare și funcționare emise pe parcursul perioadei analizate apare atât formularea de „director”, cât și cea de „comandant” de lagăr, penitenciar, colonie de muncă sau unitate de muncă, pe parcursul acestui text vom opta pentru formula generală de „comandant”.

lagărului. Astfel, acesta era direct responsabil de tratamentul la care erau supuși deținuții.

Potrivit articolului 114 din *Regulamentul de Funcționare a Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă*(1952), comandantul de penitenciar:

- ia măsuri și controlează zilnic ca regimul fiecărei categorii de deținuți să se aplice în spiritul legilor, regulamentelor și ordinelor date de DGPCUM;
- îngrijește și controlează ca viața deținuților din penitenciar, de la deșteptare și până la stingere să se desfășoare în strictă conformitate cu programul zilnic al vieții deținuților din penitenciar, stabilită prin regulamentul asupra regimului penitenciar;
- aplică pedepse disciplinare deținuților care nu se supun dispozițiilor regulamentare în legătură cu disciplina și regimul penitenciar;
- îngrijește de aprovizionarea penitenciarului cu echipament, cazarmament, combustibil, alimente și toate cele strict necesare vieții deținuților în penitenciar;
- îndrumă și supraveghează aplicarea măsurilor de igienă și asistență medicală a deținuților, îngrijind de aprovizionarea la timp cu medicamente, aparate și instrumente medicale pentru infirmeria penitenciarului.

Regulamentul privitor la organizarea pazei interioare și exterioare a locurilor de deținere, aprobat prin Ordinul Ministrului de Interne nr. 4044 din 20 noiembrie 1962, a reconfirmat și a introdus o serie de atribuții pentru comandantul locului de deținere:

- asigură locul de deținere cu tot inventarul necesar pentru deținerea și paza deținuților și se interesează de întreținerea lui în bune condiții;

- trece periodic prin toate camerele pentru a verifica cum sunt repartizați deținuții pe camere, cum li se aplică regimul și dacă au anumite cereri, reclamații sau sesizări;
- asigură scoaterea deținuților zilnic la plimbare, precum și baia săptămânală, dezinfectarea efectelor și a camerelor;
- organizează pregătirea și distribuirea la timp a hranei deținuților, în conformitate cu normele stabilite;
- urmărește starea sanitară și respectarea igienei în toate încăperile locului de deținere, precum și întreținerea inventarului camerelor

De asemenea, au fost trasate și îndatoririle personalului din paza interioară, cel care răspundea de paza și izolarea deținuților. Conform art. 59 și 67 din același regulament din 1962, șeful de secție și supraveghetorul din postul de supraveghere la camere aveau obligația de a supraveghea deținuții din camere, cărora nu le era permis să întrețină discuții zgomotoase, să cânte, să danseze, să comunice prin ciocănituri în pereți cu camerele vecine sau să se apropie și să staționeze la ferestrele camerelor. În caz de abateri din partea deținuților, aceștia îi avertizau și în același timp raportau ofițerului de serviciu.

Prin actele normative privind organizarea și funcționarea sistemului penitenciar, emise în perioada imediat următoare instaurării regimului comunist, **au creat condițiile introducerii unui regim de detenție represiv, abuziv, inuman, discreționar împotriva categoriei deținuților politici, persoane considerate o amenințare directă sau indirectă la adresa noului regim politic.**

Chiar dacă nu era prevăzută în mod expres exterminarea deținuților politici, regimul de detenție instituit prin actele normative menționate (reducerea rațiilor alimentare, izolarea, regimul de carceră, interzicerea legăturilor cu familia, a dreptului de a primi pachete), dar și prin acțiuni ce depășesc cadrul legal (lipsa medicamentelor și a îngrijirii medicale refuzul de a acorda asistență medicală adecvată, netratarea bolnavilor, refuzul de transfer către spitalele penitenciar,

degradarea stării de sănătate a condamnaților prin lipsa hranei, lipsa încălzirii, pedepsele aplicate discreționar și abuziv deținuților, condiții de detenție inumane, rele tratamente, bătaia și alte violențe, ignorarea adreselor și sesizărilor formulate de către deținuți), conține premisele săvârșirii unor asemenea fapte.

Descrierea Penitenciarului Râmnicu Sărat:

Legislația privind organizarea și funcționarea sistemului penitenciar a deschis calea abuzurilor din centrele de detenție dictate de conducerea statului comunist. În ceea ce privește modalitatea concretă de exterminare a deținuților politici, aceasta era diferită de la un centru de detenție la altul, fiind dictată de comandanții de penitenciare.

Așadar, măsurile concrete de maltratare a deținuților politici erau lăsate la latitudinea conducătorilor de penitenciare, care contribuiau la punerea în aplicare a regimului de exterminare. Acest lucru s-a întâmplat și la penitenciarul Râmnicu Sărat.

Între 1950-1960 la comanda penitenciarului Râmnicu Sărat s-a aflat locotenent (...), locotenent (...) și maior Alexandru Vișinescu în perioada 01.04.1956-aprilie 1963.

Din dosarul de cadre al inc. VIȘINESCU ALEXANDRU a reieșit faptul că acesta a deținut următoarele funcții:

- 20.05.1950-30.09.1954, lucrător operativ la Peniteciarul Jilava;
- 30.09.1954-1.08.1955, lucrător operativ Peniteciarul Râmnicu-Sărat;
- 1.09.1955-1.04.1956, șef grupă operativ Peniteciarul Râmnicu-Sărat;
- 1.04.1956-1.07.1956, loctiitor șef Peniteciarul Râmnicu-Sărat;
- 1.07.1956-13.05.1963 șef Peniteciarul Râmnicu-Sărat;
- 13.05.1963-1.11.1965, a lucrat în cadrul Direcției Generale a Penitenciarelor;
- 1.11.1965.1.01.1967, loctiitor șef Penitenciar Ploiești.

Potrivit Dicționarului Penitenciarelor din România Comunistă „Penitenciarul Râmnicu Sărat este compus din două corpuri de clădire, structurat pe două nivele,

parter și etaj. Clădirea este împărțită în 35 de celule mici, iar în fiecare celulă puteau fi închiși cel mult patru deținuți. Mai existau șase camere mari, cu o capacitate de 130 de locuri. Încă trei celule mici, fiecare destinată unei singure persoane, se găseau la etaj. Dimensiunile unei celule pentru patru persoane erau de 3,50 m lungime, 2 m lățime și 3 m înălțime. În interiorul fiecărei celule se găsea un pat de fier, amplasat lângă fereastră, cu o saltea de paie, un cearșaf, o pătură, o sobiță de cărbuni, un taburet și două tinete- una pentru apă, iar cealaltă pentru nevoile fiziologice. Ușa celulei era din fier masiv cu un vizor și o deschizătură pentru gamela cu mâncare. Fereastra camerelor era în formă de crenel, de dimensiuni foarte reduse și oblonită și era amplasată foarte sus astfel încât, cu foarte mare greutate, doar cățărându-te pe pat și agățându-te de zăbrelele ei, ai fi putut zări ceva afară, dacă vreo crăpătură în oblon ar fi permis, eventual acest lucru. Tavanul, ca și podeaua erau construite din tablă ondulată, groasă, peste care era un rând de cărămidă acoperit cu asfalt.

Din procesul verbal de cercetare la fața locului, respectiv la Penitenciarul Râmnicu Sărat, reiese faptul că la parterul clădirii, în zona centrală, unde erau închiși deținuții se află un culoar de pe care se face accesul în cele 16 celule dispuse în următorul mod: 8 celule pe partea dreaptă, fiind numerotate de la stânga la dreapta cu nr. 1-8, fiecare celulă având o suprafață de aproximativ 4 mp și prevăzută cu un gol de geam, prevăzut cu gratii poziționate în zona superioară de peretele opus ușii de acces, în care era încarcerat câte un singur deținut; 8 celule pe partea stângă, fiind numerotate de la dreapta la stânga cu nr. 16-9 având aceleași caracteristici cu cele susmenționate.

Tot la parterul clădirii din culoarul principal, în partea dreaptă se face accesul către o curte interioară (care a avut destinația de loc de plimbare), cu o suprafață de aproximativ 400 mp prevăzută cu un foisor de supraveghere și un grup sanitar aflate în prezent în stare de degradare. Ulterior perioadei în care a funcționat penitenciarul, deasupra curții interioare a fost construit un acoperiș.

Accesul între parterul și etajul clădirii se face pe o scară interioară poziționată în partea dreaptă în raport de ușa principală de acces în clădire. La etajul clădirii sunt

amenajate mai multe încăperi care au funcționat drept celule identice cu cele de la parter.

Într-o singură celulă au fost găsite bucăți de cărămidă ce au constituit o sobă pe lemne. Totodată au mai fost identificate alte două încăperi care au funcționat drept cabine de duș, cu suprafețe de aproximativ 2x1m, aflate în stare avansată de degradare. Pe partea dreaptă se află două grupuri sanitare, zidul despărțitor dintre acestea fiind distrus.

Toate cele 32 de celule dispuse atât la parterul cât și la etajul clădirii, erau celule în care era încarcerat doar câte un deținut politic, toate fiind prevăzute cu uși din lemn masiv, numerotate și cu vizetă, fiecare celulă are o suprafață de aproximativ 4 mp și este prevăzută cu un gol de geam cu gratii poziționat de peretele opus ușii de acces, în zona superioară.

Penitenciarul a fost atestat în 1901 și a funcționat ca penitenciar de drept comun pentru o perioadă, ulterior devenind un spațiu de detenție cunoscut în vremea lui Carol al II-lea, pentru că aici au fost închiși mai mulți membri ai Mișcării Legionare în perioada interbelică.

În urma valului de arestări din 1948, penitenciarul Râmnicu Sărat a fost identificat ca propice pentru a asigura condițiile necesare de izolare pentru noii deținuți politici, dar între 1947 și 1963 au fost închiși aici și deținuți de drept comun, fără însă a exista vreo comunicare între cele două categorii. În funcție de motivele pentru care au fost reținuți, au existat mai multe categorii de deținuți politici care au fost aduși la penitenciar: în a doua jumătate a anului 1947 a apărut prima dintre acestea, „sabotorii”, care erau țărani ce nu aveau posibilitatea să-și achite cotele obligatorii, precum și membri sau susținători ai partidelor istorice din județul Slam Râmnic.

Începând cu anul 1949, au fost arestați pe motive politice și „încadrați” în „organizații subversive” locuitorii din zonă care se opuneau colectivizării și care au fost considerați opozanți ai regimului comunist. Până în 1952, penitenciarul a funcționat ca punct de tranzit pentru deținuții politici, încarcerați pentru perioade

scurte de timp (câteva luni), după care erau transferați în alte închisori pentru executarea pedepsei sau trimiși la canal. După încheierea oficială a „Experimentului Pitești”, în 1952 la Râmnicu Sărat au fost aduși pentru anchetă și o parte din reeducatorii implicați în „Experimentul Pitești”. Până în 1955 majoritatea deținuților politici din această închisoare erau de orientare legionară, printre cei încarcerați aici fiind și (...), semnatarul Pactului de neagresiune cu Partidul Comunist.

Din 1955 au fost aduși la Râmnicu Sărat, după o perioadă petrecută în arestul MAI din București, și supraviețuitorii „lotului Maniu”.

În iunie 1957 au fost transferați aici deținuți de la penitenciarul Aiud (lideri ai PNL, PNT, foști demnitari din guvernarea Antonescu sau criminali de război) implicați într-o grevă colectivă declanșată împotriva condițiilor inumane de detenție.

Pentru „a sparge așa-zisa unitate de acțiune a acestor categorii de deținuți” primul plan l-a constituit identificarea nominală a deținuților contrarevoluționari care se aflau la Aiud și care urmau să fie transferați la Râmnicu Sărat. Primii vizați de planul conducerii DGP au fost inițiatorii grevei din aprilie și mai 1957. Transportul deținuților de la Aiud la Râmnicu Sărat s-a realizat cu o cursă specială, vagon-penitenciar, iar de la gară la penitenciar au fost transferați în timpul nopții cu mașina.

Aici erau aduși în general deținuții supuși unui regim de exterminare, după cum se indică în documentele întocmite de organele Securității comuniste din anul 1968.

În aprilie 1963, la o lună de la moartea lui (...), ultimii deținuți politici care se mai găseau în viață au fost transferați la Jilava, iar de acolo în alte închisori. După această dată, penitenciarul a fost dezafectat și folosit până în 1989 ca depozit.

O inventariere a principalelor categorii de deținuți de la Râmnicu Sărat a fost realizată de comandantul închisorii, maiorul VIȘINESCU ALEXANDRU, într-o notă către Consiliul Securității Statului din anul 1967. Astfel, conform lui VIȘINESCU ALEXANDRU, la Râmnicu Sărat au fost închise următoarele categorii de deținuți:

- „foști conducători în guvernele burghezo-moșierești și în conducerile P.N.Ț. și P.N.L.;

- foști conducători ai diverselor organizații subversive;

- foste cadre de conducere după 23 august 1944;

- foste cadre M.A.I. după 23 august 1944;

- foști conducători ai diverselor secte religioase;

- alte cazuri mai izolate”.

Regimul acestora era ordonat de conducerea Ministerului Afacerilor Interne în ordinul de încarcerare, după cum indică același VIȘINESCU ALEXANDRU, iar Direcția Generală a Penitenciarelor nu avea dreptul de a realiza inspecții în acest penitenciar. În acest loc de detenție se putea intra doar cu acordul Partidului Comunist.

Până în prezent, din documentele studiate a fost identificat un număr de 138 de deținuți care au trecut prin penitenciarul Râmnicu Sărat în timpul mandatului lui Alexandru Vișinescu (1956-1963), astfel cum sunt prezentați în tabelul alăturat, anexă A la prezentul rechizitoriu.

Regimul de detenție

După schimbarea specificului penitenciarului Râmnicu Sărat în centru de detenție pentru deținuții politici, repartizarea deținuților în celule a fost modificată astfel încât să răspundă noilor cerințe. Așadar, în fiecare dintre cele 35 de celule destinate deținuților a fost încarcerată câte o singură persoană. Repartizarea și mutarea lor dintr-o celulă în alta se realiza doar având aprobare scrisă de la DGP (Direcția Generală a Penitenciarelor). Cu ocazia transferului deținuților politici de la

un alt penitenciar la Râmnicu Sărat, documentul de transfer prevedea chiar și numărul celulei în care acesta urma să fie încarcerat.

În cazul în care deținutul dintr-o celulă era transferat la spital sau în alt penitenciar pentru a fi anchetat, la întoarcere își relua locul în celula destinată lui.

Deținuții erau supravegheați continuu, în baza ordinelor speciale venite de la DGP, pentru a fi împiedicați să comunice și pentru a se asigura izolarea lor completă, aceștia neavând voie să primească „vești” din lumea de afară. Singurele persoane cu care puteau comunica erau gardieni, procurori sau membri ai personalului medical, dar numai în prezența unui alt gardian.

Printr-un astfel de ordin, trimis comandantului penitenciarului în data de 5 martie 1957, colonel (...), locțiitor al directorului general din Direcția Generală a Penitenciarelor, a dispus luarea celor „mai severe măsuri de izolare a deținutului (...)”, astfel încât „să nu i se dea posibilitatea, sub nicio formă, de a comunica sau transmite ceva în exterior”. Aceste măsuri au survenit în urma unei adrese a penitenciarului prin care se solicita internarea „în spital a deținutului (...) în vederea instituirii unui tratament adecvat”, diagnosticat de medicul unității ca fiind „suferind de bronsectazie de 2 ani de zile și pleorită adezivă (...) TBC evolutiv cu himoptizii repetate”. În acest sens, colonelul (...) a recomandat ca „atât personalul de serviciu (medicul, oficiantul sanitar etc.), că și diferitele organe de control, când vor lua contact cu acest deținut”, să fie însoțite personal de comandantul unității, locotenent major ALEXANDRU VIȘINESCU. De asemenea, era interzisă „interogarea sa în unitate, transferarea la alte unități, la diferite regiuni de securitate sau, din motive de boală, la infirmerie sau spital, fără aprobarea scrisă a conducerii Direcției Generale”. La începutul fiecărei luni, comandantul era obligat să raporteze direct colonelului (...) sau colonelului (...), locțiitor al directorului general al Direcției Generale a Penitenciarelor despre „comportarea și starea sănătății deținutului (...)”. Ordinul se încheie cu specificarea că „măsurile ordonate (...) au caracter permanent, iar eventualele schimbări în situația acestui deținut vi se vor comunica din timp”. Conform rapoartelor trimise de comandantul penitenciarului, „deținutul și în

momentul de față se află în poziția ordonată”, se „manifestă nemulțumit de condițiile de deținere”, considerând că „regimul ce i se aplică este inuman” și „cere insistent, atât nouă, cât și procurorului militar însărcinat cu supravegherea penitenciarului, să i se dea posibilitatea de a lua legătura cu familia. A mai cerut să fie internat în spital pentru tratament medical”. Din „rapoartele supraveghetorilor (...) rezultă că susnumitul se scoală noaptea din somn și începe să vorbească singur, să râdă și alte manifestări de halucinație”.

Frigul, „care ținea din septembrie până în mai-iunie”, a fost o constantă a regimului de detenție de la Râmnicu Sărat. La persistența acestei situații au contribuit atât amplasamentul paturilor, cât și nepăsarea Direcției Generale a Penitenciarelor față de soarta încarceratilor. Paturile așezate lângă ferestrele care erau doar oblonite, permițând pătrunderea frigului și a zăpezii, astfel încât iarna, deținuții, care erau obligați să doarmă cu capul la geam și fața spre ușă, se trezeau dimineața acoperiți de zăpadă. Singurele măsuri luate au fost deplasarea unei comisii de inspecție din cadrul Direcției Generale a Penitenciarelor și întocmirea unui raport, pe 25 aprilie 1956, locuitorului ministrului Afacerilor Interne. Iată constatările comisiei: „în ceea ce privește problema încălzirii pe timpul iernii, sunt juste cele sesizate (...), întrucât, (...) deși s-au alocat cantitățile de combustibil prevăzute de normale M.A.I. în raport cu capacitatea camerelor, căldura emanată este insuficientă. Ținând cont și de faptul că sobele existente nu sunt corespunzătoare și de faptul că toate camerele sunt pardosite cu ciment, iar zidurile groase nu au fost niciodată încălzite în mod suficient (...).

În timpul detenției la Râmnicu Sărat, pentru a sparge „zidurile izolării”, persoanele închise aici au încercat să stabilească contacte cu celulele alăturate prin diverse metode de comunicare. De la obișnuitele bătăi în zidurile celulei până la înșirarea pe o ață, ruptă din propria îmbrăcăminte, a unor mesaje codificate scrise în alfabetul Morse. Cea mai inventivă dintre ele a constat în folosirea „tusei în cadență de Morse”. Această tehnică era utilizată mai ales în timpul plimbării și presupunea o „tuse simplă pentru punct și o tuse dublă pentru linie”. Prin aceste tehnici de

comunicare, deținuții reconstituiau viața cotidiană din penitenciar pe baza „observațiilor făcute întâmplător și a zgomotelor recepționate de fiecare”. Astfel, „știam, în mare, care erau colegii noștri de suferință (...) și prin ce celule stăteau, aflam când murea cineva și, de cele mai multe ori, stabileam și identitatea celei decedat, eram la curent cu situația plecărilor din penitenciar și a noilor sosiți, aflam cine a mai fost bătut etc.”.

Condițiile de detenție

Majoritatea supraviețuitorilor de la Râmnicu Sărat consideră că regimul alimentar, instituit în perioada când inc. Vișinescu Alexandru a fost comandant, constând în ciorbă pe bază de arpacaș, varză, cartofi și câteodată fasole, rotite într-o ordine oarecare, a fost unul de înfometare și de exterminare. Pe toată perioada detenției alimentația zilnică nu depășea 500-600 calorii. Mâncarea era adusă și lăsată la ușa celulei de către deținuții de drept comun. Potrivit mărturiilor deținuților, de obicei, dimineața primeau un terci din făină de porumb, la prânz, o fiertură de zarzavat cu câteva zgârciuri în ea, iar seara o gamelă de supă ușoară, fără pâine sau mămăligă. Pâinea nu era dată decât de trei ori pe săptămână, în restul zilelor primeau o bucățică de turtă de mălai, coaptă la tavă.

Programul zilnic începea la ora 5 și se încheia la orele 22. În tot acest interval, deținutului îi era interzis să se așeze pe pat, fiind obligat să stea în picioare sau pe scaunul din celulă cu față la vizetă, pentru a putea fi supravegheat de gardian. De asemenea, îi era interzis să se apropie de geam, să comunice cu alți deținuți sau să facă vreun zgomot care s-ar fi putut auzi dincolo de celulă. Atunci când era vizitat de comandantul închisorii, de medic sau de procuror, cel încarcerat era obligat să se întoarcă cu fața la perete și numai dacă unul dintre aceștia i se adresau, putea să se întoarcă pentru a răspunde la întrebări. În celula deținutului nu intra niciodată o singură persoană, fie el gardian, medic, bărbier sau procuror. Întotdeauna erau două persoane care se supravegheau reciproc, pentru a nu permite comunicarea cu deținutul sau transmiterea unor mesaje. Pentru încălcarea regimului disciplinar,

deținutul era pedepsit cu așa –zisa,, izolare”. Aceștia i se scotea salteaua din celulă și era obligat să doarmă pe scheletul patului. În tot acest timp hrana se reducea la jumătate: două zile numai ciorbă fără mămăligă și o zi mămăligă fără ciorbă. O astfel de pedeapsă dura ,în medie, zece zile. Pentru culpe mai grave, precum manifestări zgomotoase, se recurgea la bătaie și lovituri aplicate în special de către directorul penitenciarului, inculpatul Vișinescu Alexandru. O dată sau de două ori pe săptămână, deținutul era scos la plimbare , care dura circa 20 de minute, într-una din cele două curți ale penitenciarului. În timpul plimbării, deținutul era obligat să meargă cu capul în jos, cu mâinile la spate și cât mai departe de ferestrele celulelor, pentru a nu fi văzut de ceilalți deținuți și a nu intra în legătură cu ei.

La Râmnicu Sărat, ca și în celelalte unități pentru deținuți politici, asistența medicală se limita la vizita săptămânală a unui medic. În lipsa unui medic de tratament unui medic se ocupa sanitarul, care făcea injecții direct prin pantaloni, iar medicamentele le împingea cu vârful cismeii pe sub ușă. Transferarea unui deținut contrarevoluționar la spital era permisă doar cu aprobarea scrisă a DGP, dar la cererea comandantului penitenciarului.

În 1956, comandantul ALEXANDRU VIȘINESCU, trimitea Direcției Generale a Penitenciarelor o adresă prin care solicita permisiunea de transfer a deținutului (...), „condamnat la 25 ani temniță grea pentru complot și trădare. Pedeapsa începe la 15 august 1947 și expiră la 7 august 1972. Este suferind de mielită transversă dorso-lombară”, la secția de radioscopie a spitalului din localitate pentru stabilirea diagnosticului. În adeverința de caracterizare a lui (...) se specifica faptul că, încă de la transferarea lui la Râmnicu Sărat, a avut „în permanență o atitudine dușmănoasă față de conducerea penitenciarului. Dese au fost cazurile când a insultat cadrele din supraveghere, manifestând nemulțumiri față de regimul ce i se aplică. În momentul de față se menține pe aceeași poziție dușmănoasă față de conducerea penitenciarului și de cadrele ce îl supraveghează”. Cererea a fost aprobată cu condiția ca transportul să se facă în secret și cu asigurarea condițiilor de pază. În acest sens, Direcția propunea să se ia legătura cu „medicul radiolog pentru a

se fixa o oră, seara, când nu sunt alte consultații la cabinetul de radiologie, pentru a se evita întâlnirile cu alte persoane”, stabilirea legăturii „cu organele securității pentru a se pune la dispoziție o mașină în vederea transportului”. La „toată operațiunea de la plecarea de la unitate până la întoarcere” erau desemnați să participe „tovarășul comandant sau ajutorul său, precum și șeful secției sanitare”.

Adresele penitenciarului prin care se solicita internarea de urgență a unui deținut în Spitalul Văcărești sau în altă unitate sanitară puteau fi respinse sub pretextul că persoana putea fi tratată și în incinta unității.

Astfel, li s-a refuzat dreptul de a beneficia de un tratament adecvat pentru bolile cu care au fost diagnosticați unor deținuți în vârstă ca (...). În alte cazuri, până la primirea acordului, deținutul deceda, cum a fost cazul doctorului (...). Astfel, în conformitate cu prevederile regulamentelor M.A.I., penitenciarul a trimis pe 29 aprilie 1961 o adresă Direcției Generale a Penitenciarelor, prin care solicita internarea de urgență a „deținutului contrarevoluționar (...) (...) condamnat la 10 ani închisoare corecțională pentru uneltire contra ordinii sociale și 2 ani pentru complicitate la speculă (...). Susnumitul se află în acest penitenciar de la data de 1 martie 1960 pentru executarea pedepsei, în care timp nu a fost pedepsit niciodată. În legătură cu cele relatate în referatul medicului, acestea sunt reale și părerea noastră este de a fi internat într-un spital”. Pe 2 mai 1961, comandantul închisorii raporta că „la data de 1.05.1961, orele 1.00, cel în cauză a decedat (...). Totodată, raportăm că în conformitate cu ordinul primit din partea tovarășului locotenent colonel (...), decesul nu s-a comunicat familiei celui în cauză”. Pe 10 mai 1961, directorul general al Direcției Generale a Penitenciarelor, colonel (...), l-a informat pe ministrul Afacerilor Interne, general colonel (...), despre condițiile în care a decedat „deținutului contrarevoluționar (...)”. *Vinovat de acest deces a fost considerat comandantul penitenciarului, care „s-a orientat greșit, întrucât putea cere internarea în spital” prin telefon, dar fără a i se imputa acest lucru, întrucât deținutul, fiind grav bolnav, ar fi decedat în timpul transportului său la spital.*

Regimul de detenție descris de supraviețuitori

În prealabil introducerii denunțului, cercetătorii IICCMER au întreprins demersuri pentru a identifica și intervieva cât mai mulți foști deținuți ai Penitenciarului Râmnicu Sărat fiind identificate și interviuate două persoane., Alături de aceste două mărturii, relevantă în ceea ce privește proba regimului de exterminare condus de inc. Alexandru Vișinescu, este și mărturia lui (...).

(...) zugrav de meserie, născut în 1941, a fost condamnat în 1961 la un an și jumătate de închisoare pentru o infracțiune de drept comun, dintre care a petrecut 11 luni la penitenciarul Râmnicu Sărat, în sectorul deținuților de drept comun.

În perioada cât a fost deținut la Râmnicu Sărat, (...) a lucrat în incinta penitenciarului, executând plantoane în secția „politicilor”. Astfel, acesta a putut să observe regimul sever de detenție aplicat deținuților politici, pe care îl caracterizează ca fiind unul inuman și abuziv . De asemenea, el își amintește de hrana insuficientă și de condițiile improprii din celule în timpul iernii – îndeosebi de lipsa de încălzire .

Același (...) relatează că în cazul pedepsirii deținuților cu zile de „izolare”, acestora le era scoasă salteaua din celule, nu le era permis să stea pe pat, iar hrana primită se rezuma doar la o cană de apă și o felie de pâine .

Fiind audiat în calitate de martor, în prezenta cauză, (...) a declarat că „la Penitenciarul Râmnicu Sărat erau și deținuți politici. Deținuții de drept erau separați de deținuții politici. Noi stăteam într-o cameră separată. Noi ne ocupam cu spălatul hainelor deținuților politici și ale militarilor de la pompierii din localitate. Si hainele erau numerotate cu numărul celulei. Nu aveam contact cu deținuții politici, noi aduceam doar mâncarea și hainele la celulă, care erau date ulterior de jandarmi deținuților. Eu făceam focul la baie la un cazan din fontă. În una din zile eram la baie și făceam focul. În timp ce stăteam aplecat un gardian a introdus un deținut politic în baie, despre care am aflat ulterior că este (...). Acesta era foarte slab. Gardianul l-a luat și l-a dus înapoi pe secție, spunându-mi să spun că nu am văzut nimic. Le duceam masa deținuților de trei ori pe zi. Dimineața primeau ceai și o felie de pâine și o cantitate infimă de marmeladă, din când în când. La prânz primeau o ciorbă și o

bucată de mămăligă, uneori aceștia primeau și puțină carne, însă fără os (pentru a nu se îneca). Seara primeau terci, arpacaș sau câteodată ceai cu pâine.

Deținuții de drept comun aveau același meniu, însă în porții mai mari. Cartofii erau doar pentru deținuții de drept comun. Deținuții politici nu aveau legături cu lumea exterioară și nici între ei nu puteau lua legătură, cu excepția comunicării în sistem Morse. Gardienii vorbeau foarte urât despre deținuții politici, spunând despre aceștia că sunt criminali contra partidului, iar noi merităm mâncare mai bună, întrucât muncim. Deținuții politici nu aveau dreptul decât să iasă la plimbare în curte (10-15 minute), nu pot preciza cât anume, dar nu îi vedeam. Îi scoteau cu ochelari la ochi și însoțiți de gardieni, pe rând. Ochelarii erau puși pentru ca aceștia să nu vadă santinela, care era militar în termen.

Deținuții politici stăteau pe marginea patului în restul zilei și nu aveau voie să stea culcați. În celulă aveau o sobă de vreo 4 rânduri de teracotă, cu gaură de burlan și primeau pentru foc o mână de lemne și o gamelă de cărbuni rotunzi. Focul în sobă nu dura mult timp, până se încălzea soba focul se stingea. La noi în celule erau mai bune condițiile, aveam căldură”.

(...) a concluzionat că: „regimul de detenție pentru deținuții politici era dur, era mai drastic, stăteau singuri, nu vorbeau cu nimeni”.

(...), de profesie inginer, a fost condamnat la 5 ani muncă silnică pentru divulgare de secrete de stat. A fost încarcerat în două rânduri la Râmnicu Sărat între 1956 și 1962.

Acesta descrie penitenciarul ca fiind o închisoare specială, **de izolare**. Condițiile de detenție erau dintre cele mai dure, celulele nefiind încălzite. Regimul din închisoare este caracterizat ca fiind unul sever și discreționar, aplicându-se pedepse pentru cele mai mici abateri. Asistența medicală era precară, iar regimul alimentar era necorespunzător și insuficient. În cazul pedepsei de izolare, alimentația era redusă drastic, deținutul primind doar două căni de apă și o bucată de pâine pe zi. Numai o dată la trei zile deținutului i se dădea mâncare în regim normal .

(...) își amintește și de decesele survenite în decursul detenției sale la Râmnicu Sărat. Informații despre aceste decese erau transmise de la un deținut la altul prin intermediul alfabetului Morse ciocănit în perete.

Astfel, (...) își amintește despre decesul unui deținut politic pe nume (...) (n.r. În conformitate cu înscrisurile studiate de experții IICCMER în arhive, deținutul politic s-a născut în 1923 în Ungureni, jud. Suceava și a fost încarcerat la Penitenciarul Gherla și apoi la Penitenciarul Aiud până în 1957, când, după o grevă declanșată împotriva condițiilor de exterminare la care erau supuși deținuții, a fost mutat la Râmnicu Sărat).

(...) a declarat că (...) a decedat în 1959 din cauză că a fost hrănit în mod necorespunzător, în sensul că regimul său alimentar nu a fost adaptat afecțiunii medicale pe care o avea – suferea de ulcer .

(...) își amintește și despre moartea generalului (...) în anul 1958. S-a născut în 1888 în Călărași și a fost condamnat în 1946 la pedeapsa cu moartea, comutată în muncă silnică pe viață pentru „crima de dezastrul țării prin săvârșirea de crime de război”. A fost încarcerat la Râmnicu Sărat între 1957 și 1958, unde a și decedat). Cauza morții lui (...), conform declarației lui (...), a avut legătură cu condițiile severe de detenție. (...) îl identifică pe lt. col. Alexandru Vișinescu ca fiind responsabil pentru cele petrecute la Râmnicu Sărat.

Fiind audiat în prezenta cauză, (...) a declarat că: „Mâncarea era proastă: 4 feluri de mâncare, dimineața aveam o fiertuță de orzoaică ca o cafea cu gust de bromură și o feliuță de pâine, la prânz era un castron din tablă cu o bucată de mămăligă, tacâmurile erau notate cu numărul celulei (farfurie, bucata din lemn și lingura). La prânz era arpacaș, cartofi, o mâncare de varză murată proastă la gust și luxul îl prezenta o mâncare de fasole, acestea se repetau la nesfârșit dar în cantități mici. Seara aveam același meniu ca la prânz. Asistența medicală ni se acorda numai dacă raportați că ești bolnav și după o zi, două venea un medic colaborator din oraș. Intram în contact numai cu gardianul și ofițerul de serviciu. Programul era deșteptarea la ora 06.00 și stingerea la ora 22.00 prin lovituri într-o cană. Nu aveam voie în timpul zilei să stăm în pat. Nu aveai voie să te apropii de pereți, ferestrele

erau sus cu obloane și nu puteai vedea decât o mică parte de cer. În această perioadă nu am intrat în contact cu alți deținuți, izolarea era totală, nici nu știam că sunt la Râmnicu-Sărat”.

„Cele 36 de celule erau destinate numai deținuților politic. Era și un sector pentru deținuții de drept comun, dar nu aveam nici un fel de contact cu aceștia, ei se ocupau cu distribuitul hranei, ei lăseau la ușă mâncarea și plecau și mâncarea ne era dată de către gardian. Nu știu câți deținuți de drept comun erau și se ocupau de curățenie, gătit și alte servicii. Se făcea săptămânal duș, te bărbierea și o dată pe lună te tunde la piele. Vestimentația era formată din costumul acela clasic: pantaloni și veston în dungii și un chipiu – o tichie, bocanci fără șireturi și obiele pentru încălțat. Celula mea avea cam 3/2 dimensiunea – 3 lungime și 2 lățime, un pat de campanie, saltea, perna și pătura respectivă, o măsuță din lemn cu picioare în formă de X, o băncuță mică fără spătar pe care puteai sta în timpul zilei, celebra tinetă și sobă mică din teracotă care era într-un colț al celulei, căldură aveam pe la jumătatea lunii noiembrie când dădea frigul, aprindeam focul care dura cel mult două ore. Dimineața când mă trezeam găseam apa din cană înghețată.”

„La Râmnicu-Sărat am fost pedepsit de două ori că am bătut în perete cu izolare foarte severă, în primele două zile primeam un castron cu apă caldă pentru toată ziua și în ziua a treia căpătam hrana obișnuită. De asemenea, o dată la trei zile se primea o mâncare obișnuită a penitenciarului. În cadrul pedepsei se ridica tot ce însemna așternutul de pat și dormeai în noaptea respectivă pe plasa metalică a patului. Izolarea se dădea pe baza unui raport al gardianului și se putea aplica de la 0 la 7 zile. În afară de aceste pedepse cu izolare nu cunosc alte cazuri însă știu de cazul A., coleg de celulă, care a cerut să nu i se pună sare la mâncare însă a fost refuzat. Ca urmare a refuzului el a declarat greva foamei însemnând cam 3 zile, iar în a patra zi era alimentat forțat prin intermediul unui furtun pe gât, iar cu o pâlnie îi turna un lichid. Pentru el a însemnat o suferință fapt care a dus la decesul lui după 40 de zile. Am comunicat cu (...) până să moară. Nu vedeam ce se întâmplă însă această alimentare se făcea o dată pe zi, cu forța, de mai multe persoane. Am corespondat cu (...) care era avocat, (...) care fusese ofițer în armata română,

deasupra mea îl aveam pe amiralul (...), după moartea lui (...) pe mine m-au mutat în celula 5 care nu mai avea pe nimeni, nici în dreapta nici în stânga. Celula era mizerabilă, geamurile erau sparte, nu erau izolate, astfel încât într-o iarnă m-am trezit cu zăpadă pe cap. Am fost mutat în celula 6 unde am corespondat cu cel din celula 7 pe nume (...) și am fost mutat apoi în celula nr.13 unde îl aveam vecin deasupra mea pe (...) care fusese ministru de finanțe și care vorbea cu mine bătând cu piciorul în pardoseală și mai erau în celula 14 doi avocați care erau mai temători, unul din ei se chema (...), celălalt nu mi-l amintesc cum se chema.

Din auzite, am mai aflat de un caz de deces, un deținut căruia îi expirase mandatul și care nu fusese eliberat astfel încât a intrat în greva foamei.”

„Știu cazul lui (...) de la (...). Acesta era în vârstă și ajunsese la limita suportabilității și se manifesta prin strigăte, astfel încât se intra peste el, era pus în lanțuri, avea căluș la gură și cred că probabil era și lovit întrucât făcea gălăgie. Gardienii executau niște ordine la dispoziția lui Vișinescu. Eu personal nu am cunoștință de existența vreunor beciuri însă l-am auzit pe (...) de existența acestora. Pe (...) nu l-am întâlnit în penitenciar.

Consider că regimul de detenție aplicat deținuților politici era într-o anumită măsură de exterminare: prin hrană, frig, izolare, lipsă de contact cu familia, corespondență, pachet, fiind o exterminare fizică și psihică. Izolarea era totală, nu aveai voie să vorbești nici cu gardienii, care erau foarte conștiincioși în ceea ce făceau urmărindu-ne tot timpul ca nu cumva să încălcăm regulile, verificau prin vizetă ceea ce făceam noi în celulă. Prin măsurile luate, consider că Vișinescu și-a depășit atribuțiile de serviciu, s-a abuzat în bună parte, și am aflat că Vișinescu a făcut parte din plutonul de execuție pentru Antonescu. Regimul de la Râmnicu-Sărat era cel mai aspru prin izolare și condițiile de frig pe timp de iarnă care erau cumplite, regim care se diferenția prin această izolare extremă, inclusiv de cel de la canal, de la Pitești și de la Cavnic etc. Nu s-a făcut un instructaj cu ocazia venirii în Penitenciarul Râmnicu-Sărat, însă gardianul ne spunea ce aveam voie să facem și ce nu. Nu se prezenta nimeni, astfel încât nu știam numele gardienilor.

În toată această perioadă nu am văzut pe nimeni, decât gardienii, ofițeri de serviciu.”

În interviul acordat experților IICCMER, un marcant om politic, arestat în 1947 și condamnat de un Tribunal Militar la 15 ani de muncă silnică, a descris regimul de detenție de la Penitenciarul Râmnicu Sărat ca fiind unul extrem de sever, contactul cu alte persoane fiind strict interzis. Tot el a precizat că măsurile de supraveghere erau draconice, că frigul din celule era insuportabil , iar regimul alimentar era mizerabil .

(...) a arătat că în decursul celor cinci ani petrecuți la Râmnicu Sărat a fost bătut și i s-au aplicat zece pedepse de izolare (între 10-15 zile) pentru abateri minore . (...) și-a amintit și de bătăile încasate de fostul lider țărănist (...), care a fost încarcerat la Râmnicu Sărat în aceeași perioadă .

Informații relevante în ceea ce privește regimul de detenție din Penitenciarul Râmnicu Sărat pot fi extrase din *lucrările memorialistice* ale următorilor foști deținuți:

-Ion-Ovidiu Borcea, condamnat la 20 de ani de muncă silnică pentru că, elev fiind, a participat la 8 noiembrie 1945 la înființarea organizației anticomuniste "Muntenia";

-Corneliu Coposu; a petrecut 9 ani în temniță, fără a fi adus în fața instanței, după care a fost judecat în 1955 de Tribunalul Militar Teritorial București și condamnat la 15 ani de închisoare pentru “activitate intensă contra clasei muncitoare”; din 1954 a fost transferat la Râmnicu Sărat de unde a fost eliberat abia în 1962;

-Victor Anca, de profesie avocat, lider al PNT; arestat la 15 august 1949, a fost condamnat de Tribunalul Militar București la 10 ani muncă silnică, pentru „complot, uneltire contra ordinii sociale și înaltă trădare”; în 1957 a fost transferat la Râmnicu Sărat, de unde a fost eliberat abia în 1959;

-Horia Măcellariu, contraamiral român; a fost condamnat în 1948 la 25 de ani temniță grea pentru complot contra siguranței statului; din 1958 a fost transferat la Râmnicu Sărat;

Lucrările relevante sunt: **Ion Diaconescu**, Cicerone Ionițoiu în lucrarea *Prin ungherele iadului comunist Râmnicu Sărat*, București, 2007, redactată în colaborare cu Cicerone Ionițoiu; **Dorin Ivan** în lucrarea *Experimentul Râmnicu Sărat*, Editura Irinei Mihălcescu, Buzău, 2005; **Augustin Vișa** în lucrarea *Din închisorile fasciste în cele comuniste din U.R.S.S. și România*, 1997.

În cadrul lucrărilor memorialistice, foștii deținuți politici descriu Penitenciarul Râmnicu Sărat ca fiind una dintre cele mai severe și dure închisori ale regimului comunist din România. De asemenea, teme recurente în aceste lucrări sunt: lipsa alimentației corespunzătoare, condițiile de detenție inumane, bătăi și alte violențe, lipsa asistenței medicale și a medicamentelor, pedepsele abuzive aplicate în mod discreționar.

În cele ce urmează vom extrage din lucrările sus menționate pasaje ce prezintă interes în prezenta speță.

Ion-Ovidiu Borcea descrie Penitenciarul Râmnicu Sărat ca fiind „cea mai tragică închisoare prin regimul ei, nemaîntâlnit ca duritate și ca durată. Dacă nu are faima Aiudului prin care de asemenea am trecut până în 1957, se datorește faptului că închisoarea este înfinit mai mică și a purtat pe conștiința ei un număr mai mic de deținuți, trimiși acolo pentru a nu se mai întoarce vreodată. Nu este tot una să mori cu 4-5 oameni într-o celulă, ori să mori singur, după ani... de chin. A fost drumul fără întoarcere, închisoarea fără speranță, din care numai un miracol neprevăzut de comuniști ne-a scos pe cei care am mai rămas. Un chin sau o durere se împarte și se suportă mai ușor între mai mulți decât numai cu tine însuți, când începi să uiți numărătoarea zilelor, iar anii îi socoți după trecerea anotimpurilor. Și dacă peste acea liniște de mormânt din închisoarea cu 36 de celule și 36 de deținuți, unde nici supraveghetorii nu aveau scaune pentru a pândi ziua și noaptea, mai adaugi și

foamea, frigul, bătaile, izolările, singurătatea, contabilitatea morților, lipsa de informații, necunoscutul zilei de mâine, tăcerea sinistră și lipsa de speranță, nu-ți rămâne decât singurul «succes» că nu ai crăpat tu, înaintea colegului tău, a celui mai bun prieten. Dacă Piteștiul s-a caracterizat prin violență colectivă, Râmnicu Sărat a excelat prin moartea individuală într-un «regim» de exterminare – à la longue -, o altă metodă diabolică inventată de uneltele K.G.B.»⁴⁰

În memoriile sale, acesta descrie amănunțit toate lipsurile și abuzurile la care erau supuși deținuții de la Râmnicu Sărat, insistând asupra condițiilor inumane din celule: „Acolo se murea de foame, de frig, de terorizare și din lipsă de tratament medical. Ferestrele aveau obloane. Nu se vedea afară și giurgiuvelele erau căscate de un deget... Seara eram obligați să ne culcăm cu mâinile afară din pătură, în cămașă și izmene, cu capul la geam și fața spre ușă, iar zăpada care intra pe fereastră în timpul nopții o scuturam ziua de pe pătură... Frigul în aceste celule sinistre ținea de la căderea primei ploi din luna septembrie și până la începutul verii. Cămașa de pe mine, pe care o aveam de patru ani, ajunsese ca o apărătoare de muște și deși protestam să nu mi-o mai ia la spălat că se rupe, mi-o lua în fiecare săptămână, că trebuie să fim «igenici»... Îmi da un mosor de ață să mi-o cos, fâșie de fâșie, dar pânza era atât de putredă că ața o rupea și mai rău. Arătam precum Garda elvețiană de la Vatican, numai în panglici, iar când le spuneam că nu mai am cămașă pe mine, au zis că e mai bună decât a lu' ăla de la 4 (acolo era Jenică Arnăutu). Haine nu aveam decât ce era pe noi, plus două obiele de grosimea și mărimea unei batiste. Schimburile de lenjerie ni le dădeau săptămânal, ca să nu îmbrăcăm două cămăși sau doi chiloți. Am purtat timp de șase ani o pereche de bocanci care nu mai aveau talpă. Am pus un tub de pastă de dinți turtit, ca să nu stau cu talpa pe ciment. Când le-am arătat cât de ruși erau bocancii, m-au luat la bătaie zicând că am băgat tubul acolo ca să rup ghetele. În 1961 mi-au degerat toate degetele de la picioare, s-au înroșit, apoi s-au făcut vinete, au început să mă mănânce și mi-a căzut pielea de pe ele...

⁴⁰ Ion Diaconescu, Cicerone Ionițoiu, „Prin ungherele iadului comunist Râmnicu Sărat”, București, 2007, p. 25.

Fiindcă era iarnă am raportat că nu aveam îmbrăcăminte decât ruptă și un ofițer mi-a dat un pumn în gură de m-a trântit pe pat și mi-a rupt un dinte...”.

Corneliu Coposu își amintea că „Pe harta românească a locurilor de martiraj, cred că Râmnicu Sărat se situează pe primul loc. Eu, care am cunoscut toate pușcăriile regimului comunist, pot să pun mâna pe inimă că închisoarea de la Râmnicu Sărat a fost cea mai dură. 32 de deținuți, din care nu au scăpat decât 5, erau supravegheați de 60-70 de gardieni și câteva sute de ofițeri de miliție și securitate, care făceau experiențe pe «cobaii politici». Râmnicu Sărat a depășit prin duritate toate vestitele închisori: Zarea de la Gherla, Zarea de la Aiud, închisoarea tereziană de la Suceava. Râmnicu Sărat a fost cel mai oribil loc de detențiune pe care l-au inventat comuniștii. Mai ales, prin metodele aplicate, de o barbarie absolut incredibilă”

În legătură cu lipsa acută de hrană, condițiile de detenție și despre violențele la care erau supuși deținuții, Corneliu Coposu își amintește următoarele: „Fiecare deținut fiind singur în celulă, nu avea deloc lumină naturală... ferăstruica celulei era în permanență oblonită, ca să nu se poată vedea cerul. De altfel, geamul era și de neatins la înălțimea la care era situat. În afară de cele 7 ore destinate somnului, în timpul zilei trebuia să stai în picioare sau pe tinetă. Nu aveai voie să te așezi pe pat, nu aveai cu cine să vorbești... Râmnicu Sărat nu era numai cea mai dură pușcărie, dar și un fel de închisoare experimentală pentru viitoarele cadre. Pentru menținerea ordinii, ca metodă de disciplină se aplica bătaia. Intrau în celulă 5-6 gardieni, gealați înarmați cu bastoane, și băteau toți deținuții pe rând, fără nicio justificare, până cădeau jos. Toți deținuții, indiferent de vârstă și de starea sănătății, erau bătuți metodic. Regimul acesta nu l-a ocolit nici pe Ion Mihalache la 82 de ani; nu a fost scutit de bătaie nici Pogoneanu (Victor), fost director în Ministerul de Externe care, paralizat pe jumătate, nu putea sta în picioare, era bătut în pat, culcat.”⁴¹

„În restul pușcăriei, cât am fost singur, am putut verifica niște caractere deosebite (...) eram în arest monocelular la Râmnicu Sărat. Sigur că acolo, după o

⁴¹ Ion Diaconescu, Cicerone Ionițoiu, „Prin ungherele iadului comunist Râmnicu Sărat, București”, 2007, pp. 28-29.

oarecare experiență, se știau ocupații celulelor, în ordinea numerelor respective. Se știa tot ce se întâmplă, pentru că se urmăreau cu atenție toate mișcările, se știa după scârțâitul balamalelor când se deschide ușa de la celula nr. 15 sau de la celula nr. 2. O mare parte din timp deținuții comunicau prin Morse. Mare parte din ei, inclusiv bătrânii, Mihalache de exemplu, învățase Morse și depunea eforturi pentru a transmite și a recepționa diferite informații indispensabile. La un moment dat, a fost utilizat Morse prin tuse. De obicei, comunicarea dintre două celule învecinate se putea face prin perete. Dar dacă nu erai vecin de celulă cu cel cu care voiai să comunici, profitați de un moment de liniște și tușeați în Morse, ceea ce era extrem de dificil.” „Am fost mereu uluit cum puteau fi determinați niște oameni să-și chinuie semenii fără niciun motiv. Pentru ei, noi eram cifre, habar n-aveam cine suntem. Una din întrebările care mă chinuie este aproape o obsesie, ce-au putut să le spună acelor oameni ca să-i determine să intre în celula lui Mihalache – care avea 82 de ani și care nu se putea mișca – și să-l bată. Sau în celula lui Rădulescu-Pogoneanu care era pe jumătate paralizat și pe care-l băteau în pat.”⁴²

În legătură cu alimentația Corneliu Coposu arăta că: „Dacă n-aș fi fost optimist, n-aș fi putut să supraviețuiesc. În ultimii opt-nouă ani de pușcărie, alimentația deținutului era în mod premeditat stabilită în maniera exterminării. Ni se dădeau 4-500 de calorii pe zi. La arestarea mea, în 1947, aveam 112 kg (am fost campion universitar la haltere, la categoria grea), la ieșirea din pușcărie rămăsesem la 51 kg. Aproape toată, generația mai în vârstă s-a prăpădit în închisoare datorită acestui regim. Lipsa de alimente, lipsa unor elementare condiții igienice, deseori fără medic și fără niciun medicament, lipsa de căldură (am petrecut opt ierni izolat, fără pic de căldură!) au fost tot elemente de exterminare. Vreme de opt ani de zile n-am putut scoate niciun cuvânt, iar la ieșirea din închisoare, uitasem să vorbesc!”⁴³

„...Din păcate, din cei peste 17 ani de detenție, marea majoritate a timpului mai mult din trei sferturi din vreme, le-am petrecut singur în celulă. Aproape că mă rugam să mai bage pe cineva în celula mea, pentru că cel mai greu de suportat în

⁴² Dorin Ivan, „Experimentul Râmnicu Sărat”, Editura Irinei Mihălcescu, Buzău, 2005, p. 90.

⁴³ Ion Diaconescu, Cicerone Ionițoiu, „Prin ungherele iadului comunist Râmnicu Sărat”, București, 2007, p. 20.

închisoare este singurătatea. Sigur că există și niște metode de torționare cinice care te determină să renunți la ideea că singurătatea este o pedeapsă grea. De pildă, atunci când conducerea penitenciarului sau Securitatea te bagă în celulă cu un nebun. Mie mi s-a întâmplat să stau cu un om care pe vremuri probabil că fusese echilibrat, era ofițer de meserie, dar care înnebunise, era iresponsabil și care m-a amenințat că mă omoară. Din fericire, după o săptămână i-a sosit internarea la clinica psihiatrică, dar în acest timp eu nu am putut să dorm, căci la orice mișcare mă așteptam să vină să mă strângă de gât, pentru că îmi și explica cum o să mă strângă gât și ce beneficii va avea el din asasinarea mea. Erau fel și fel de maniere de a teroriza. De pildă, dacă era unul bolnav de sifilis, îl băga în celulă cu tine și atunci suferința pușcăriei era îndoită de obsesia de a nu te infecta. În general eu nu am regretat perioada de detenție în comun, cu toate mizeriile acestei perioade.” „Cred că închisoarea de la Râmnicu Sărat a atins apogeul, atât în ceea ce privește sistemul torționar, cât și în ce privește tentativa de exterminare a deținuților politici izbutită în 90 la sută din cazuri. Mai întâi se dădea o mâncare de 500-600 de calorii pe zi, reprezentată prin supe de orez fiert fără niciun adaos de grăsimi sau ierburi. Deci, avitainoza C era frecventă la toți deținuții. Foarte puțini deținuți au reușit să supraviețuiască acestei lipse totale de vitamine din alimentație. Monofagia contribuia și ea la slăbirea organismului. Trebuie să menționez că la arestarea mea, în calitate de fost campion de haltere la categoria grea și fost boxeur amator, aveam 114 kilograme. La ieșirea din pușcărie mai rămăsese din mine doar 51 de kilograme. Eram atât de slăbit că nu puteam rezista pe poziție verticală mai mult de 10 minute, leșinam imediat. Sigur că condiția mea fizică m-a ajutat, dar sistemul torționar organizat în scopul exterminării și-a atins scopul, pentru că în perioada aceea au mai rămas doar cinci supraviețuitori, ceilalți și-au dat duhul în timpul executării pedepsei.”⁴⁴

Victor Anca caracteriza regimul de la Râmnicu Sărat ca fiind „*de o sălbăticie pe care mintea unui om sănătos nu putea crede că a fost posibilă. Acesta a fost rodul omului-animal, produs al regimului totalitar*”

⁴⁴ Dorin Ivan, „*Experimentul Râmnicu Sărat*”, Editura Irineu Mihălcescu, Buzău, 2005, pp. 42-43.

Un alt martor al abuzurilor petrecute la Penitenciarul Râmnicu Sărat – **Ion Diaconescu**, califica regimul de detenție ca fiind unul de exterminare: „*Regimul din această închisoare era într-adevăr de exterminare. Izolare totală și permanentă, gardieni încălțați în pâslari care ne urmăreau tot timpul prin vizetă și care te pedepseau pentru cea mai mică încălcare a regulamentului*” „Măsurile de izolare, neîntâlnite nici la securitate, depășeau orice închipuire, deținutul nu trebuia să mai vadă nicio altă ființă omenească, în afară de gardianul din tură care își îndeplinea serviciul matinal, fără să-ți adreseze niciun cuvânt. Cei care serveau mâncarea erau niște plautoane de drept comun dar, în cinci ani și jumătate, cât am stat acolo, n-am zărit pe niciunul, nici măcar odată... Nimeni nu intra de unul singur în celulele noastre, ci întotdeauna însoțit măcar de gardianul de serviciu, ca să nu se creeze posibilitatea unor discuții de la om la om... Se pusese la punct un sistem draconic pentru a ne distruge toate resorturile sufletești. Adică cei ce supraviețuiseră perioadelor de exterminare prin foamete și torturi urmau să fie acum distruși psihic prin aceste nemaîntâlnite măsuri de izolare... Dar ticăloșia n-a avut nicio limită, din contră, cu cât un deținut era socotit mai important, cu atât tratamentul era mai dur, adică era socotit un dușman periculos pentru regim și trebuia lichidat într-un mod oarecare!...”⁴⁵

În legătură cu condițiile de detenție Ion Diaconescu preciza că: „Gardianul a intrat și mi-a anunțat programul: deșteptarea la 5 dimineața, aranjezi patul după o tehnologie specială și, până la ora 10 seara, era strict interzis să stai pe pat sau măcar să te reazemi de el. Trebuia fie să te plimbi în celulă, fie să stai pe un mic scaun rudimentar, orientat în așa fel ca prin vizetă să fii permanent văzut. Dacă închideai ochii stând pe scaun, erai imediat atenționat și, dacă persistai erai pedepsit. Nu aveai voie să atingi pereții ca să încerci să iei legătura cu vecinii, nu aveai voie să faci niciun zgomot care s-ar fi putut auzi dincolo de celulă. Dotările celulei constau dintr-un pat de fier cu o saltea de paie primitivă și o pătură, o sobiță de tablă și două

⁴⁵ Ion Diaconescu, Cicerone Ionițoiu, „*Prin ungherele iadului comunist Râmnicu Sărat*”, București, 2007, pp. 51-52.

tinete de lemn pentru apă și necesitățile fiziologice. Fereastra era foarte sus și cu obloane, astfel că nu se putea zări nimic afară. Urmare la acestea, un bec electric puternic lumina permanent celula zi și noapte. (...)” „Plimbarea care dura vreo 20 minute, se făcea cub stricta supraveghere a unui securist din prepeleac. Te învârteai în cerc sau stăteai pe scăunelul adus cu tine. Nu aveai voie să iei nimic de jos sau să faci vreo mișcare aparte. Adusul mâncării și scosul tinetelor se făcea de deținuții de drept comun, care le puneau la ușa celulei. Gardienii deschideau ușa și, fără să ieșim din celulă, întindeam mâna și luam gamela sau tineta. Vreme de șase ani de zile nu am zărit măcar o dată figura acestor servanți ai noștri. În ciuda acestor măsuri draconice, am încercat să stabilesc legătura cu vecinul din dreapta prin ciocăneli ușoare în perete, care trebuiau auzite de el dar neauzite de gardienii de pe coridor. După mai multe încercări ne-am înțeles până la urmă în alfabetul Morse, foarte cunoscut la Aiud. Acest alfabet fusese adaptat la condițiile pușcării, folosind o ciocănire pentru punct și un dublu rapid de două ciocănituri pentru linie. Mare bucurie mi-a produs faptul când am descoperit că acest vecin din dreapta era Cornel Coposu. El a ciocănit mai departe în dreapta lui și l-a descoperit pe Ion Puiu și astfel realizasem un grup de trei prieteni. Din păcate, șirul se termina aici. Puiu fiind prim celulă după această latură, nu mai avea alți vecini. Îmi revenea sarcina să continui șirul în stânga. După vreo două săptămâni de încercări i-am înțeles alfabetul pe care îl folosea și ne-am înțeles învățându-l Morse. Era Ilie Lazăr din lotul Maniu-Mihalche, cunoscut ca tribun al Ardealului. (...)” „Starea sănătății mele era destul de precară și, deși mi s-au mai făcut vreo câteva injecții, arătam destul de rău. Așa se explică faptul că într-o zi, cred că era prin 1961, medicul îmi spune că mă va trimite iarăși la spital. (...) După vreo cinci zile am fost expediat înapoi la Râmnicu Sărat, tot așa de bolnav și tot așa de sărac în știri. (...) De fapt, ieșirea aceasta la spital a durat mai puțin decât o pedeapsă cu regim de izolare, care dura, în medie, 10 zile, fără saltea și cu hrana înjumătățită. În cei șase ani am avut și eu parte de vreo zece asemenea izolări. (...) În 1959, la expirarea celor 12 ani de condamnare plecase și Uie Lazăr, iar din iulie 1962 plecase și Cornel Coposu, la expirarea celor 15 ani la care fusese condamnat. Prin plecarea acestora, grupul morsiștilor începuse să se

diminueze dramatic. Dar prin luna octombrie 1962, s-a mai întâmplat un eveniment foarte grav. Ovidiu Borcea ne-a transmis într-o zi, în Morse tușit, dar în limba franceză, un semnal de alarmă: «Opriți tusea, suntem urmăriți». În sfârșit după atâția ani descoperiseră și ei secretul nostru și aduseseră un securist special care, lipit de ușa care da în curte, asculta tușitul nostru și vroiau să ne descopere secretele. Mesajul lui Borcea în limba franceză nu l-au înțeles și l-au dus pe Ovidiu la subsol și l-au bătut crunt cu cureaua pe pielea goală să spună cu cine a vorbit și ce a spus. L-a bătut chiar directorul Vișinescu. Borcea, nu a recunoscut nimic și atunci, bănuind că el vorbise cu un vecin al lui de celulă de la etaj, au vrut să-l separe de acesta și l-au mutat în celula din dreapta mea care, întâmplător, acum era liberă. De aici, cu mare greutate, prin vechea metodă a ciocănitului în zid, a reușit să-mi spună tot ce s-a întâmplat. Mie, într-o lună, două, îmi expirau cei 15 ani de pedeapsă și presupuneam că voi pleca de aici, așa cum se procedase și cu ceilalți. (...) Într-adevăr, la începutul lui decembrie 1962, după ce am auzit pentru ultima oară gemetele lui Mihalache, am părăsit iadul de la Râmnicu Sărat, dar nu pentru a merge în libertate, ci cu domiciliu obligatoriu în lagărul de la Valea Călmățui. După cum am menționat deja, Ion Mihalache a murit la 5 februarie 1963, iar în aprilie, după moartea sa, a fost închisă și închisoarea de la Râmnicu - Sărat.”

Augustin Vișa: “Am aflat într-un târziu, că eram în orașul Râmnicu-Sărat. După o listă nominală, fiecare e condus la locul lui prestabilit. Eu am fost urcat la etajul întâi, într-o celulă strâmtă, cu un pat, o măsuță pe trei picioare, o banchetă mică, un vas cu apă și hârdăul. Era o celulă de ispășire de unul singur, așa cum cerea regulamentul pentru condamnații la 20 de ani muncă silnică. Ușa era din fier masiv cu un vizor și o deschizătură pentru gamela cu mâncare. O fereastră, în formă de crenel, aducea în minuscula încăpere o lumină opacă. Constat că plafonul e din tablă ondulată, groasă, peste care era cărămidă acoperită cu asfalt. Deci, atât plafonul, cât și dușumeaua erau construite la fel. Mi-am dat seama de asta după ce paznicii mi-au scos cătușele de la picioare. Două zile s-au căznit să taie niturile. Dalta era tocită, iar suportul metalic, nicovala, se mișcau sub loviturile de ciocan. Bomfaier nu aveau. Am simțit dureri îngrozitoare. După ce mi-au scos fiarele, am văzut o mulțime de

răni la glezne, cauzate de cătușe în urma lovirii cu ciocanul. Picioarele îmi erau umflute. Am cerut să vină un sanitar să mă panseze. Răspunsul a fost: «Ce, te crezi la sanatoriu? Las' că trece pân' te eliberezi!» Adevărat că mi-a trecut. Ținusem mereu o compresă cu apă rece, folosindu-mă de o cârpă întrebuințată ca batistă. (...)» „Ziua mi-o petreceam mișcându-mă pe suprafața celor doi-trei metri pătrați. Uneori, după prânz, gardianul mă anunța că mă pot întinde pe pat, timp de o oră. Nu știu dacă această odihnă era regulamentară sau se datora unei bunăvoințe, pentru că eram anunțat întotdeauna de anumiți gardieni, nu de toți. Pe paznici nu i-am văzut la față niciodată. Îi știam după voce, căci îi auzeam vorbind pe coridor. Celula mea se afla exact deasupra celulei doctorului Dobrescu. Mi-am dat seama după tusea lui tabagică, de neconfundat pentru mine, care îl cunoșteam atât de bine. Mă bucuram când îl auzeam tușind. Era un semn că mai există.” „Închisoarea avea două corpuri de clădire: unul pentru deținuții politici, altul pentru cei de drept comun. Nu exista niciun contact între noi. Aripa în care ne găseam noi, politiciii, avea formă dreptunghiulară. La etajul întâi, în interior, era un coridor de jur-împrejur, cu parapet la margine și un gol la mijloc, acoperit cu plasă de sîrmă. Peste tot domnea o liniște de cimitir. Paznicii aveau papuci de pîslă, ca să nu se simtă când se deplasează dintr-un loc în altul, mai ale, ca să poată supraveghea interiorul celulelor fără să fie auziți. În tren aflasem de la prieteni că în închisoarea de Râmnic fusese și I.M., despre care se spunea că ar fi murit încă din 1954. După informațiile oficiale, «I.M. a fost eliberat în 1954.»”. „După o săptămână de stagiul la Râmnic, am fost scos la plimbare, câte o jumătate de oră, de două ori pe săptămână. Ieșirea la aer avea un ceremonial deosebit. Se deschidea celula și fără vorbe, doar prin mișcarea capului, gardianul mă poftea afară. Pe coridor, eram încadrat de doi securiști, plutonieri, unul în față, în chip de ghid, iar altul în spate. În monom, străbăteam coridorul în pas monoton, stabilit de ghid, apoi coboram scările, iar la parter ne îndreptam spre ușa masivă din fier. Acolo eram predat unui alt gardian, care intra împreună cu mine într-o curte interioară pătrată. Ușa o încuia, după noi, unul din foștii însoțitori, iar eu rămâneam cu noul supraveghetor. De fiecare dată, mi se punea în vedere să mă mișc numai de-a lungul zidurilor, cu capul în jos și cu mâinile la spate. Nerespectarea

ordinului aducea după sine pedeapsa. Curtea era împrejmuțită, pe două laturi, de corpul clădirii, iar pe celelalte două, de un zid înalt de circa patru metri, de pe care doi securiști, cu pistoale automate îndreptate spre mine, nu mă scăpau din ochi. Gardianul stătea în dreptul ușii metalice și mă urmărea și el, atent. Am trecut prin multe închisori, în țară și în U.R.S.S., sub fasciști și comuniști, dat un penitenciar cu atâta supraveghere și atâtea măsuri de siguranță nu mai întâlnisem. Această maximă vigență se aplica numai deținuților politici; cei de drept comun erau foarte liberi, mergând la lucru în grup, cu un singur gardian. (...)” „Mâncarea era ca la închisoare, unde-i obiceiul pământului ca din hrana deținutului să se înfrupte întreaga administrație. Terci de porumb dimineața, o fiertură de zarzavat, uneori cu câteva zgârciuri în ea, la prânz, iar seara un păsat din felurite cereale. Suportul nostru principal era răbdarea și economia de mișcare, altfel n-o scoteai la liman. Pâine aveam de trei ori pe săptămână. În rest, mămăligă. Într-o noapte am avut o plăcută surpriză: după cină, se deschide ferăstruica și primesc o jumătate de gamelă cu orez fiert, exact ce mâncasem seara. Fără nicio vorbă, gardianul îmi lasă gamela și se îndepărtează. (...)” „În celulele deținuților nu intra niciodată un singur gardian, fie el ofițer sau subofițer. Ordinul era să intre cel puțin câte doi. Se luau măsuri de siguranță serioase, ca să nu fie atacați. Fiind doi, se supravegheau unul pe altul și nu era posibil niciun aranjament cu personalul închisorii. Vigența comunistă nu avea nicio fisură. Am solicitat ajutorul medicului, căci mă simțeam bolnav, mi se umflase sânul drept, fără să mă doară. A venit medicul, însoțit de sanitar și de un subofițer. Mi-a făcut câteva injecții, la intervale, fără să-mi spună cu ce sau pentru ce, dar mi-a trecut. Pentru bărbierit, veneau odată pe săptămână frizerul și un însoțitor. Era un frizer improvizat, care mai mult smulgea barba decât o tăia. Fiind supus la un astfel de chin, i-am spus omului c-ar face mai bine să se lase de meserie. N-a ripostat nici el, nici însoțitorul. După o jumătate de oră a apărut un ofițer de serviciu, locotenent, însoțit de un plutonier și m-au luat la rost fiindcă jignisem «personalul închisorii». I-am spus ce aveam de spus, după care s-a rățoit la mine: «Ce te crezi în U.R.S.S.? Să-

și bagi mințile–n cap! Să nu-ți închipui c-ai venit din Rusia ca să ne-nveți pe noi ce-avem de făcut! Dacă se mai repetă, te bag la carceră și ai să te cumițești!»⁴⁶

Contra-amiralul Horia-Ion-Pompiliu Măcellariu după trei săptămâni de când ajunsese la Râmnicu Sărat (4 aprilie 1958) s-a adresat pe 23 aprilie directorului general al penitenciarelor: „Sunt bătrân și bolnav (distrofie cu o debilitate generală, astenie și frecvente lipotimii, cardio-miocardită, afecțiuni pulmonare, afecțiuni digestive, tulburări de vedere, picioarele se umflă...). În această stare de sănătate și a vârstei sunt pus într-un regim de execuție înăspriț, în care nu pot, la nevoie, să mă întind zilnic – timp de 17 ore și cu regim alimentar – pe care-l aveam la penitenciarul Aiud din cauza bolii – suprimat. În continuarea acestei situații căreia nu-i pot face față, cu slabele mele puteri rămase, îmi văd sfârșitul vieții grăbit, fără ca să am vreo vină care să justifice înăsprirea tratamentului impus... Nici când n-am fost un trădător, un necredincios, un tulburător al țării și neamului meu. Tot trecutul meu este martor că viața și activitatea mea am pus-o în serviciul și pentru binele poporului român...”⁴⁷

În cadrul aceluiași volum memorialistic au fost cuprinse și câteva mărturii ale unora dintre membrii personalului Penitenciarului Râmnicu Sărat: **Dumitru Rusu**, fost sanitar al Penitenciarului, și **Alexandru Panțuru**, fost gardian al Penitenciarului.

Dumitru Rusu îl caracteriza pe Alexandru Vișinescu ca fiind un personaj sumbru, care instaurase un regim de teroare inclusiv pentru personalul închisorii: „*Era un om aspru. Cu noi a fost foarte, foarte aspru. N-avea voie să stea de vorbă doi inși între ei. Nici chiar dacă făceau parte din personalul închisorii. Ai făcut serviciu, ai ieșit afară. În rest nicio vorbă [...] Aia care erau gardieni le era frică și de umbra lor. Comandantul îi prelucra să nu iasă vreo scrisoare din închisoare,*

⁴⁶ Augustin Vișa, „Din închisorile fasciste în cele comuniste din U.R.S.S. și România”, „Colecția Problemele timpului”, 1997, pp. 422-426.

⁴⁷ Ion Diaconescu, Cicerone Ionițoiu, „Prin ungherele iadului comunist Râmnicu Sărat”, București, 2007, p. 30.

cum s-a întâmplat la Văcărești, sau să vorbească vreunul ce se întâmpla la noi. Toți trăiam cu frica în sân să nu scape vreo scrisoare. Din câte știu eu, de la penitenciarul din Râmnic n-a ieșit nicio scrisoare, iar de vorbit n-a vorbit niciunul. Aștia care au fost gardieni se temeau și de umbra lor” Izolarea asta te demoralizează. Nu ai contact cu nimeni. Nu mai auzi pe nimeni vorbind. Începi să te prostesti. Deținuții nu aveau voie să vorbească decât dacă erau întrebați. Ca să-i intimideze, când îi ducea sau îi ridica de la anchetă, le puneau ochelarii, ca ei să creadă că îi duce să-i împuște.

Alexandru Panțuru, își amintea și el despre fostul comandant al închisorii – Alexandru Vișinescu, pe care îl califica drept o brută: *„N-avea nici suflet, nici credință [...] La pușcărie avea o atitudine și o moacă de cioban. Un om voinic, dezvoltat, nu gras, ciolănos [...] Vișinescu era ciobănau. N-avea credință, n-avea milă și nici suflet. N-avea nimic. Securiștii se purtau la fel. Aceștia erau tartorii”*. Același Panțuru rememora și regimul de teroare pe care îl instituise Alexandru Vișinescu: *„Regula nu era bătaia. Îi amenința cu pistolul sau le scotea patul, cum se întâmpla foarte des cu I.M., care dormea pe pardoseală. Îi schelălăia însă securiștii în birourile de la intrare, pe stânga. În dreapta era comandamentul lui Vișinescu. De câte ori era dus un deținut în birourile din dreapta, Vișinescu venea obosit, cu cearcăne la ochi. Cel mai bine auzeau deținuții de drept comun. Ei știau cel mai bine. După ce făceau curățenie veneau la mine cu niște cravașe făcute din sârmă de oțel sudate la capăt, cum sunt codirișcile de oțel, cabluri, ciomege. «Ia uită-te, dom' major, d'aia orăcăie ăia acolo!» îmi spuneau de fiecare dată”* Vișinescu era un om hain. Nu m-am prezentat la o alarmă. Am făcut trei zile de arest la garnizoană. Nu știu cine m-a turnat cu agenda, cu cărămida, cu luatul din rația deținuților. Am mai luat cinci zile de arest pentru că nu l-am ascultat pe Vișinescu și apoi am terminat cu pușcăria.

Informații importante referitoare la regimul de detenție extrem de dur aplicat deținuților de la Râmnicu Sărat pot fi identificate în documentele de arhivă – în special în dosarele personale ale unor deținuți atașate în copie și la dosarul cauzei.

Astfel, în dosarele personale ale deținuților au fost identificate numeroase elemente componente ale regimului de exterminare condus de Alexandru Vișinescu, așa cum vom arăta în continuare.

Documentele din dosarul deținutului (...) a fost condamnat de Tribunalul Militar București la 10 ani Temniță Grea pentru “complot” și “trădare”; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu Sărat între 1954 și 1957) probează tratamentele dure și abuzive la care acesta a fost supus de-a lungul încarcerării sale la Penitenciarul Râmnicu Sărat. Astfel, acesta a fost pedepsit în mai multe rânduri pentru abaterile constatate de către gardieni – cel mai adesea bătăi în perete , dar și pentru că a scris cu cărbune pe masă, pedepse aprobate de către inc. Vișinescu Alexandru (Raport din 17 iunie 1957 ; Raport din 16-17 iunie 1957 ; Raport din 18 martie 1956 . În alte rânduri, în cazul aceluiși deținut, conducerea penitenciarului a ignorat referatele medicale care evidențiau problemele de sănătate ale deținutului – bolnav de lombosciatică, neaprobând tratarea sa corespunzătoare și nici măcar repausul la pat (Referat medical din 17 noiembrie 1956) Referat medical din 23 ianuarie 1957 ; Referat medical din 6 februarie 1956 .

Indicii ale regimului de detenție dur și ale pedepselor care se aplicau discreționar și abuziv pot fi identificate în dosarul deținutului (...); a fost condamnat de către Tribunalul Militar în 1952 pentru complicitate la crima de înaltă trădare, la muncă silnică pe viață; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu Sărat între 1957 și 1963). În anul 1962, în decursul a zece luni (21 ianuarie – 20 noiembrie), (...) a fost sancționat în șase rânduri cu pedepse care însumau 37 de zile de izolare. Sancțiunile au fost dictate pentru abateri ca încercarea de a comunica cu alți deținuți prin ciocănire în perete sau nerespectarea regimului de cameră prin ascunderea unor obiecte (paie de mătură, bețe de lemn și pietricele).

Un alt caz este cel al deținutului (...); a fost condamnat la februarie 1948, de către Tribunalul Militar București, la 22 ani de muncă silnică; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu Sărat între 1957 și 1963). Documentele din dosarul său

evidențiază regimul de detenție inuman la care erau supuși deținuții, lipsa asistenței medicale și a tratamentului medicamentos adecvat, dar și pasivitatea conducerii penitenciarului, care refuza să ia în considerare cererile condamnatului. O situație statistică evidențiază faptul că, în intervalul mai 1959 – ianuarie 1963, deținutul (...) a primit șaisprezece (16) pedepse care au însumat 83 de zile de izolare (carceră). Supus unui regim de detenție extrem de dur, deținutul a recurs la o măsură extremă, încercând să se sinucidă în data de 29 decembrie 1960. Ca o măsură represivă pentru comportamentul său, conducerea penitenciarului a dispus o pedeapsă de șapte (7) zile de carceră.

Alte probe ale regimului de detenție inuman și ale rețelilor tratamente la care erau supuși deținuții *sunt cererile pe care (...) le adresează conducerii penitenciarului.* Într-o primă cerere adresată conducerii penitenciarului (5 aprilie 1957), deținutul enumeră afecțiunile grave de care suferea, în marea lor majoritate contractate în timpul detenției: reumatism, tuberculoză, colecistită, colită, reumatism, amigdalită cronică ș.a. În aceeași adresă, deținutul descrie și condițiile inumane, severe și neigienice de detenție. Într-o altă cerere din data de 24 martie 1961, acesta evidențiază starea de sănătate precară în care se afla: anemie acută, distrofie, avitaminoză, dureri insuportabile în regiunea occipitală, infecție la ceafă, inflamarea ganglionilor limfatici; dar și lipsa tratamentului medicamentos sau a hranei corespunzătoare.

Starea de sănătate critică a deținuților de la Penitenciarul Râmnicu Sărat este probată și de documentele din dosarul (...); a fost condamnat în 1952 de Tribunalul Militar București, pentru crimă de înaltă trădare, la muncă silnică pe viață; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu Sărat între 1956 și 1957. O fișă medicală de evidență a deținutului (4 decembrie 1946) evidențiază faptul că acesta suferea, printre altele, de tuberculoză pulmonară, poliartrită, bronșită, ulcer duodenal sau hepatită. Același referat medical consemnează starea generală submediocră a deținutului, dar și faptul că țesutul adipos și cel muscular erau slab reprezentate, fapt ce demonstrează lipsa alimentației adecvate. Alte documente din același dosar

evidențiază condițiile inumane de detenție sau frigul din celule (Raport din 29 decembrie 1956 .

Documentele din dosarul lui (...); a fost condamnat la 20 de ani muncă silnică pentru crimă de subminare a economiei naționale; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu Sărat), probează regimul dur de detenție la care erau supuși deținuții. În urma condițiilor inumane și a relelor tratamente la care fusese supus, deținutul suferă un accident vascular (ictus prin spasm arterial) în dimineața zilei de 17 februarie 1957, care îi induce o stare precomatoasă . Examenle medicale la care a fost supus ulterior au indicat mai multe afecțiuni (...) este relevată și de un referat medical din 27 iulie 1964. Documentul indică faptul că deținutul suferea de boli contagioase (rujeolă), de tuse convulsivă și amigdalită. De asemenea, se consemnează greutatea de doar 49 de kg a deținutului, fapt ce probează lipsa acută de hrană.

Un alt caz edificator este cel al deținutului (...); a fost condamnat pentru înaltă trădare de patrie la 15 ani muncă silnică; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu Sărat între 1955 și 1957) care, suferind de mai multe afecțiuni (anemie cronică, ulcer duodenal, hipertensiune, insuficiență coronariană), adresează o cerere Ministerului Afacerilor Interne (21 mai 1958) prin care solicită tratarea sa într-o unitate medicală corespunzătoare. Rezoluția medicului penitenciarului, notată la sfârșitul cererii deținutului, precizează faptul că deținutul este internat în infirmerie, unde primește regim alimentar și medicație. Trebuie precizat faptul că afecțiunile de care deținutul suferea necesitau internarea într-o unitate medicală și nicidecum tratarea la infirmeria penitenciarului .

Un alt caz concludent, care probează condițiile severe de detenție din Penitenciarul Râmnicu Sărat, este cel al deținutului (...) condamnat de către Tribunalul Militar București la 12 ani temniță grea pentru „crimă de trădare și încercare de trecere frauduloasă a frontierei”; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu

Sărat între 1955 și 1959). Documentele din dosarul său indică faptul că în intervalul 27 decembrie 1957 – 8 iulie 1959, (...) a suferit cel puțin 19 pedepse, însumând 79 de zile de izolare (carceră). În cazul aceluiași deținut, un referat din 15 februarie 1957 probează degradarea continuă a stării de sănătate și contractarea de multiple boli cronice – poliartrită cronică reumatică, cistită cronică, distonie neurovegetativă, colecistită cronică, maladie hipertonică, „*boală de piele greu precizabilă, suspectând o stare precanceroasă*”, ulcer ș.a. .

O altă situație tragică a fost cea a deținutului (...); condamnat de către Tribunalul Militar București la 15 ani muncă silnică pentru „uneltire contra ordinii sociale”; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu Sărat între 1956 și 1963) care, în urma condițiilor extrem de severe de detenție, avea să se îmbolnăvească foarte grav. O situație medicală a deținutului din 20 august 1958 atestă starea de sănătate precară a lui (...), care este declarat inapt de muncă. În mai puțin de un an de zile, în condițiile unui regim sever de izolare și în lipsa alimentației și a asistenței medicale, starea de sănătate a deținutului avea să se acutizeze – o cerere pe care acesta o adresează conducerii închisorii (14 iulie 1959) atestă faptul că acesta suferea de „*paralizie generală progresivă*”. Documentele din dosarul acestuia sugerează și pasivitatea administrației închisorii, care refuza să îl trateze pe deținut cu penicilină. În aceste condiții, (...) a fost nevoit să protesteze printr-un gest extrem, declarând greva foamei, în condițiile în care, declara el, „*netratarea acestei boli echivalează cu condamnarea mea la moarte*” . Aceleași adrese probează și duritatea regimului de detenție din Penitenciar, despre care (...) declară că a devenit „*tortură*” în condițiile bolii de care suferea .

De asemenea, în ceea ce privește pe (...), condamnat în anul 1948 la 15 ani muncă silnică pentru „ crimă de uneltire contra ordinii sociale”, inculpatul l-a supus la rele tratamente, întrucât: la data de 21.08.1957, inculpatul a aprobat pedeapsa cu 5 zile izolator pentru „luarea de legături prin perete (n.n. – comunicare prin perete)”, în situația în care ofițerul supraveghetor de etaj solicitase doar 3 zile de izolare; în mod excesiv, inculpatul a aprobat măsura izolării și în alte momente în care

subalternii săi solicitau un anumit număr de zile de izolare, iar el dispunea o perioadă mai lungă în acest sens; pentru același motiv, acela de „luare de legătură”, deținutul a fost pedepsit cu izolare și la 25.11.1957, 07.12.1957, 29.01.1959, 30.01.1961.

Semnalăm faptul că inculpatul a considerat necesară instituirea izolării deținutului și pe perioadele în care starea acestuia impunea spitalizarea sa; astfel, la data de 08.01.1960, respectiv 07.07.1961, a dispus „transferarea izolat” a deținutului (...), apreciindu-l ca fiind „F.F. PERICULOS”.

Reținem și faptul că, la data de 22.09.1962, medicul delegat al Direcției Generale a Penitenciarelor și Coloniilor de Muncă a recomandat „regim în pat 30 zile, în vederea tratamentului complex”, dar inculpatul a aprobat doar „20 zile”; la data de 24.10.1962, același medic a recomandat „regim alimentar 30 zile”, iar inculpatul a aprobat „15 zile”. De altfel, și în alte situații în care medicul recomanda respectarea unui număr de zile de tratament medical, inculpatul aproba mult mai puține zile în acest sens, de exemplu: la data de 13.02.1957, inculpatul a aprobat 15 zile de spitalizare, în condițiile în care medicul de penitenciar a recomandat 46 zile – „pat de la 15.02-01.04.1957”.

De altfel, în cazul descris anterior, chiar inculpatul, în Adeverința-caracterizare din data de 30.11.1962, de la transferarea în Penitenciarul Râmnicu Sărat, deținutul „a fost sancționat cu un total de 40 zile izolare pentru diferite abateri ca: manifestări, nerespectarea regimului stabilit și încercări de a lua legătura cu alți deținuți”.

În acțiunea în constatare depusă de C.N.S.A.S. la Curtea de Apel București și înregistrată sub nr. (...)/2/2013 mai sunt menționate și alte cazuri de încălcări ale dreptului omului săvârșite de către inculpat, ca de exemplu cele în legătură cu deținutul (...) (fost ofițer, devenit după război funcționar, la data arestării membru PMR, în 1958 a fost condamnat la 25 de ani muncă silnică pentru „ uneltire contra ordinii de stat; a executat o parte din pedeapsă în Penitenciarele Aiud și Jilava, fiind mutat la Penitenciarul Râmnicu Sărat, în perioada 1959-1960, unde a fost sancționat

disciplinar, deoarece: „a purtat în numeroase discuții dușmonoase contra regimului nostru, calomniind realizările oamenilor muncii și manifestându-și neîncrederea în forța și stabilizarea orânduirii noastre democrat populare”) Astfel, în mai 1961, căpitanul VIȘINESCU ALEXANDRU a aprobat sancționarea cu „5 zile regim celular sever” a unui alt deținut condamnat la 25 ani muncă silnică pentru „uneltire contra ordinii de stat”, pe motivul că: „am găsit pe deținutul din celula nr.29 dezbrăcat în indispensabili. I-am atras atenția ca în viitor să nu se mai prezinte în acest fel și mi-a răspuns că eu trebuie ca să scot mâna din buzunar cu un colonel nenorocit și care este pedepsit pe nedrept, că doar sunt și eu om, sunt comunist și posed un carnet roșu în buzunar. De asemenea, mai raportez că are o comportare neregulamentară față de mine, adresându-se cu cuvântul *dumneata*. De asemenea, reținem că, în ceea ce privește același deținut, pârâtul a aprobat, la data de 18.10.1961, pedeapsa cu izolarea după ce, inițial, aprobase tratamentul medical și repaosul la pat. De altfel, în dosarul amintit, la fila 201 a volumului 9, se regăsește un document întocmit de către oficiul medical al penitenciarului în care acesta descrie starea sănătății deținutului la data de 09.11.1961, după executarea pedepsei de 10 zile izolator, pedeapsă aprobată de căpitanul VIȘINESCU ALEXANDRU: „Către tov. comandant. Deținutul de la celula 29, nr.552 suferind de reumatism infecțios, are nevoie de pat, întrucât picioarele sunt umflate amândouă. Deținutul a mai primit regim și pat 30 zile pe anul 1961. Acum are nevoie numai de pat 40 zile. Tratament se face prescris de medic”.

Ulterior, la data de 06.01.1963, inculpatul a aprobat pedeapsa cu „5 zile” izolator deoarece „când a fost scos la plimbare pe la ora 11.00, am fost anunțat de către santinelă că deținutul arătat mai sus face gimnastică. Când i-am atras atenția că nu are voie să facă gimnastică la plimbare, a început să strige cu voce tare: *criminalilor nu mă lăsați să mai respir în aer liber!* repetând aceste cuvinte de 3 ori”.

De asemenea, la data de 31.03.1963, inculpatul a aprobat „5 zile” izolator sever deoarece „împreună cu șeful de echipă am ordonat deținutului respectiv pentru a muta tineta din locul unde se găsea, în același timp deținutul mi-a răspuns să mut

eu dacă am interes, că el nu poate și că s-o mut eu din loc, că sunt mai gras, mai robust”; precizăm că, deși s-au propus „3 zile izolator sever”, pârâtul a apreciat că se impun 5 zile de pedeapsă.

Din mărturiile expuse mai sus reiese în mod clar faptul că regimul de detenție aplicat de către lt. col. Alexandru Vișinescu, în perioada în care a deținut funcții de conducere în cadrul Penitenciarului Râmnicu Sărat, a fost unul menit să ducă la lichidarea fizică a deținuților politici prin metode directe și indirecte precum:

- a. condiții de detenție mizerabile și inumane, rele tratamente
- b. lipsa hranei și reducerea rațiilor alimentare
- c. lipsa medicamentelor și a asistenței medicale
- d. refuzul de a acorda asistență medicală adecvată
- e. refuzul de transfer către spitalele-penitenciar
- f. bătăi și alte violențe
- g. aplicarea de pedepse aspre pentru abateri minore de la regulament
- h. ignorarea cererilor și a sesizărilor formulate de către deținuți

Toate aceste măsuri definesc regimul de detenție instituit și menținut de către inc. Alexandru Vișinescu și reprezintă premisele declanșării și instaurării unui regim de exterminare.

Condițiile de viață din penitenciarul Râmnicu Sărat, așa cum au fost descrise de către foștii deținuți și reies din documente, au creat premisele apariției unor afecțiuni deosebit de grave, rezultate în câteva cazuri cu decesul deținuților, probând natura abuzivă și tratamentul neglijent aplicat de comandantul închisorii, lt. Col. Alexandru Vișinescu, în perioada 1956-1963.

Regimul impus nu oferea sub nici o formă condițiile minime de supraviețuire pe termen lung, având în vedere că de cele mai multe ori sentințele se întindeau pe o perioadă care depășea 10 ani.

Până în prezent, din documentele studiate a fost identificat un număr de 138 de deținuți care au trecut prin penitenciarul Râmnicu Sărat în timpul mandatului lui Alexandru Vișinescu (1956-1963).

În anii 1956-1963 la Râmnicu Sărat, în perioada în care inculpatul a fost comandant, ca urmare a regimului represiv instituit, **s-au înregistrat mai multe decese ale unor deținuți**, cauzate de: cancer, colaps cardio-vascular, insuficiență circulatorie cerebrală, hemoragie cerebrală sau afecțiuni ale aparatului digestiv - ileus paralic ireversibil - așa cum rezultă din procesele verbale de constatare a decesului. *În aceste acte medicale, medicul consemnează semnele vizibile ale malnutriției.* Trebuie subliniat că s-au avut în vedere plângerile deținuților legate de tratamentele primite, așa cum sunt consemnate de referatele supraveghetorilor (plângeri pentru care au primit zile de izolare) ca mărturii ce contrazic documentele legate de vizitele medicale.

Vom detalia în cele ce urmează câteva dintre cazurile notabile în care relele tratamente la care au fost supuși deținuții au condus, în cele din urmă, la decesul acestora.

(...); condamnat la temniță grea pe viață pentru „complot, trădare și insurecție armată”; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu Sărat între 1955 și 1963), decedat la 5 februarie 1963, transferat la Râmnicu Sărat în 16 septembrie 1957, a decedat în urma unei insuficiențe circulatorii cerebrale, cauzată de edem cerebral și ramolism cerebral. (...) suferea de artero-scleroză generalizată, ale cărei semne apar pentru prima dată la începutul anului 1957, când i s-a impus tratament medical permanent. Fenomenele cerebrale se accentuează în 1962, ducând la incontinență de urină, fecale, dizartrie, dischinezie. Starea sa se agravează progresiv, urmând o hemipareză pe partea stângă. Procesele -verbale consemnează faptul că i se aplică un tratament cu: strofantină, heparină, glucoză, B1 fortissim, corfilin și i se recomandă repaus permanent la pat. În același timp însă, în ciuda recomandărilor medicului, supraveghetorii îl obligă mai departe să respecte regulamentul de cameră și îi aplică pedeapsa zilelor de izolare dacă este găsit în timpul zilei folosind patul. Astfel, în

perioada 1957-1963, deținutul este pedepsit cu un total de 216 zile în izolare. De menționat că numărul de zile de pedeapsă se dublează și chiar se triplează în primii doi ani de la transfer la Râmnicu Sărat, de la două la șapte. Pedeapsa cu izolarea se aplică chiar și în condițiile în care recomandarea medicului este de regim la pat și regim pentru perioade lungi, de până la trei luni. Unul din referatele depuse de supraveghetori consemnează că (...) se plângea de lipsa medicamentelor: „dacă a fost întrebat pentru ce striga, a spus că el nu mai poate fără asistență medicală, fără regim alimentar și fără pat permanent, acestea spunea el că i s-au luat pentru al [sic!] omorî mai repede...”. Pentru aceste plângeri a primit cinci zile de izolare (*Referat* din 29.11.1959).

Cu privire la decesul lui (...), (...) a arătat că „(...) a fost asasinat cu premeditare, deoarece continua să rămână un simbol al rezistenței românești. În nenumărate rânduri a protestat, făcând să răsunе tot celularul. Ofițerul politic și comandantul Vișinescu l-au bătut în permanență, i-au creat condiții să se îmbolnăvească și nu i-au dat îngrijire medicală. Intrau și aruncau cu găleata cu apă pe el, în plină iarnă. Eu i-am supravegheat celula prin cele șase găuri, pe care le făcusem cu o sârmă în ușă ... Dacă n-aș fi fost de față această mărturie n-ar exista. Acum, când sunt în lumea liberă, am datoria să anunț acest asasinat pe care l-a săvârșit comandantul Vișinescu. Strigătele: «Fraților, aici este (...). Mă omoară.!\», au răsunat în tot celularul. Această crimă nu poate fi uitată.”⁴⁸

Despre decesul fostului lider țărănist (...), (...) considera că trebuie să fie pus pe seama lipsei asistenței medicale, a unui regim dur de detenție și a unui regim alimentar frugal: „(...) a murit în anul 1963 în închisoarea de la Râmnicu Sărat, unde nu se acorda niciun fel de asistență medicală. Sigur, la starea lui a contribuit și regimul de detenție și de alimentație. Încetul cu încetul, datorită inaniției și brutalității inumane la care a fost supus, a murit. Ca și ceilalți deținuți decedați, a fost aruncat în pielea goală, într-un cimitir mlăștinos, așa încât osemintele sale nu vor fi niciodată recuperate”

⁴⁸ Ion Diaconescu, Cicerone Ionițoiu, „*Prin ungherele iadului comunist Râmnicu Sărat*”, București, 2007, p. 55.

Un alt proces verbal de deces, pentru (...); a fost condamnat în 1946 la detenție grea pe viață pentru crime de război; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu Sărat între 1957 și 1959), decedat în 29 martie 1959, consemnează drept cauză a morții carcinomatoză a splinei, cu metastaze abdominale și ganglionale care au dus la anemie secundară și distrofie de gradul III.

(...); a fost condamnat în 1959 la 10 ani închisoare corecțională pentru infracțiunea de „uneltire contra ordinii publice”; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu Sărat între 1959 și 1961) a decedat la 1 mai 1961, în urma unui colaps cardio-vascular. Acesta prezenta antecedente de stafilococie pulmonară, fiind suspect de TBC pulmonar, plus două hepatite epidemice și ulcer duodenal. Pe acest fond s-a îmbolnăvit de pneumonie dublă și miocardoză (hipertrofie ventriculară stângă, galop prisistolic), conform procesului verbal de constatare a decesului. Același document notează că i s-a aplicat tratamentul corespunzător, dar deținutul nu a supraviețuit. Procesul-verbal amintește și de certificatul medical (...)/3.12.1959 în care „doctorul (...) din MAI, Serviciul închisori, arată că arestatul suferă de boală ulceroasă și T.B.C. pulmonar”. În acest caz, directorul general al DGP, colonel (...), l-a informat pe ministrul Afacerilor Interne, că *il consideră vinovat pe comandantul închisorii pentru deces, deoarece acesta ar fi putut solicita internarea telefonic, dar nu a făcut-o*. Chiar și așa, gravitatea situației bolnavului nu i-ar fi permis să supraviețuiască drumului spre spital, considera, totuși, colonelul (...). Cazul este consemnat în Nota-Raport nr. (...) din 10 mai 1961, care menționează: „Penitenciarul R. Sărat nu are încadrat medic, asistența medicală a deținuților din această unitate fiind asigurată prin deplasarea unui medic verificat, membru de partid, din cadrul Penitenciarului Văcărești. Acest medic se deplasează odată pe săptămână la penitenciarul respectiv”. Conform documentului, medicul s-a aflat la penitenciarul Râmnicu Sărat pe perioada tratamentului lui (...), însă cu toate acestea, „Apreciem că în această situație, comandantul unității, cpt. Vișinescu Alexandru, s-a

orientat greșit, întrucât putea cere internarea în spital telefonic, urgentând astfel luarea unor măsuri” (Nota-Raport nr. (...) din 10 mai 1961).

(...); a fost condamnat la 25 de ani temniță grea pentru „complot și trădare”; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu Sărat între 1955 și 1962) a decedat la spitalul Văcărești, care deservea deținuții închisorii Râmnicu Sărat, în 10 martie 1962. Cauza morții a fost „ileus paralic ireversibil, toxemie, paraplegie, mielită, pielocistită și distrofie”. Deținutul a decedat după o săptămână de internare la secția de chirurgie a spitalului (conform adresei trimise de spital Biroului de evidență, în 12 martie 1962. În timpul detenției, deținutul a fost consultat de medic și a primit regim alimentar și repaos la pat. Într-una din vizitele medicale însă, (...) s-a plâns de tratamentul primit: „a început să insulte medicul că ce ăsta este sistem de a trata un bolnav că la el să fie o excepție o dispoziție....că cu el așa s-a procedat peste tot nu ca aici....că nu l-a tratat cum trebuie timp de un an de zile de când a venit medicul și că pentru felul cum i se administrează medicamentele acum să fie scos la raportul...și procurorului” (în *Raport* către tov. Comandant din 5 august 1958). Putem considera astfel că în ciuda actelor care evidențiază tratarea bolnavului, acesta nu a beneficiat de condiții corespunzătoare și de tratamentul potrivit.

Despre decesul lui (...), (...) își amintea că: „(...) a murit tragic. Avea un fel de paralizie. Îl țineau la etaj ca să nu-l poată scoate la aer niciodată. Odată l-au scos cu forța. L-au luat de picioare doi gardieni și l-au dus târâș pe scări, cu capul pocnind din scară în scară. De aici i s-a tras moartea” .

(...); judecat de către Tribunalul Militar și condamnat la 12 ani temniță grea pentru „înaltă trădare”; a fost deținut la Penitenciarul Râmnicu Sărat între 1958 și 1960) a decedat la 13 februarie 1960 în penitenciarul Râmnicu Sărat. Cauza morții a fost hemoragie cerebrală (embolie) provocată de insuficiență cronică de tip arterial și ateroscleroză cerebrală. A suferit de insuficiență cardiacă, ateroscleroză, poliartrită cronică și i-au fost consemnate rujeolă, tuse convulsivă și alte afecțiuni. În ciuda faptului că HCM 729/51 specifică faptul că în cazul apariției unei boli

infecțioase deținutul și penitenciarul intră în carantină, nu există acte care să confirme o inițiativă de acest gen a comandantului, acesta încălcând HCM și potențând riscul de epidemie (ceea ce se poate remarca și în cazul (...), care suferea de TBC).

Cazurile de deces cunoscute, alături de cazurile de deținuți grav bolnavi tratate cu neglijență înregistrate la penitenciarul în discuție, în perioada conducerii lui Alexandru Vișinescu, indică nerespectarea regulamentului penitenciarului și interpretarea abuzivă și în defavoarea deținuților a acestuia, prin nerespectarea condițiilor de îngrijire medicală și întârzierea procedurilor de spitalizare.

De asemenea, din dosarele matricole ale unor deținuți care au decedat în timpul detenției la Penitenciarul Râmnicu Sărat au reieșit următoarele aspecte:

- (...), arestat în 06 mai 1950 fiind condamnat de Tribunalul Militar la data de 12.11.1956 la 12 ani închisoare pentru crimă contra umanității, acesta a decedat în data de 29.12.1959, pentru infarct miocardic și colaps cardio-vascular provocat de scleroză coronariană. În perioada 25-28.02.1952 (sept.-oct.1957) a fost sancționat cu 8 zile de izolare, deoarece a fost găsit dormind și pentru că nu a respectat programul de trezire și de culcare.

În iulie 1957, (...) a formulat o cerere prin care a solicitat să fie transportat la o altă închisoare mai bună deoarece e bolnav și ca vârstă înaintată și nu poate suporta condițiile de execuție din acest penitenciar. Deși prin referatul din 29.02.1956 medicul a solicitat internarea în spital a deținutului, prin decizia Direcției Sanitare din cadrul Direcției Penitenciare, Lagăre și Colonii s-a hotărât tratarea în unitate sub supraveghere medicală a deținutului.

- (...), ajuns în Penitenciarul Râmnicu Sărat în 10.08.1957, fiind condamnat la 20 ani închisoare pentru crimă de război, prin sentința nr.(...)/1948 a Curții Supreme

- (...), condamnat la 25 ani închisoare pentru crimă de înaltă trădare prin sentința nr. (...) a Tribunalului Militar București, întrucât a ținut legătura cu

Vaticanu a fost transferat la Penitenciarul Râmnicu Sărat în 20.03.1955, fiind decedat la data de 29.02.1956 în Penitenciarul Râmnicu Sărat.

- (...) condamnat la muncă silnică pe viață, pentru înaltă trădare prin sentința penală nr. (...)/1950 a Tribunalului București, fiind transferat la Penitenciarul Râmnicu Sărat în 11.10.1957 a decedat la 07.11.1957 pentru colaps cardio-vascular.

- (...) condamnat la muncă silnică pe viață pentru crimă de război prin sentința penală nr. (...)/1946 a Tribunalului București, fiind transferat la Penitenciarul Râmnicu Sărat în 10.08.1957 a decedat la 23.01.1958.

- (...) a decedat la Penitenciarul Râmnicu Sărat în 23.11.1959, cauza morții fiind ocluzie coronariană provocată de miocardo-scleroză, hipertensiune arterială.

- (...), a fost condamnat la 25 de ani muncă silnică pentru uneltire contra ordinii sociale prin sentința penală a Tribunalului Militar Iași nr. (...)/04.10.1950, a decedat la 02.09.1959 de colaps cardio-vascular, fiind transferat la Penitenciarul Râmnicu Sărat la 10.08.1957.

Într-o adresă emisă de Penitenciarul Râmnicu Sărat la data de 03.07.1959 către Procuratura Militară Ploiești reiese faptul că deținutul (...) a decedat la 02.07.1959 refuz de hrană. În adresă se menționează că „cel în cauză în motivele arătate, în afară de cele juridice, aduce și o serie de calomnii la adresa conducerii penitenciarului și a regimului ce i se aplică”. „Respectivul a mai declarat greva foamei atât în Penitenciarul Oradea, cât și în Penitenciarul Aiud când a stat în greva foamei 20 de zile și văzând că nu a fost văzut de organele de justiție, a renunțat singur” „Menționăm că susnumitul pentru manifestările avute și nerespectarea regimului de penitenciar, a fost pedepsit pe timpul deținerii cu un total de 16 zile de izolare cu regim sever și 30 zile cu lanțurile de picioare.

(...) își reamintea și de decesele survenite în închisoare printre care și despre cel al lui (...): „Prin iarna 1958-1959, (...), unul dintre cei mai tineri deținuți (36 de ani), ne anunță că a intrat în greva foamei pentru a obliga administrația să-l ducă la spital. Noi, cei veniți din Zarca Aiudului, care aveam experiența unei greve de 23 de

zile susținută de 700 de deținuți, dar rămasă fără efect, i-am cerut insistent să renunțe. Cum se va putea afla în țară, ziceam noi, că un deținut de aici este în grevă când nici pușcăria de la Râmnicu Sărat nu era cunoscută. Cu toate insistențele noastre (...) nu a vrut să renunțe și, alimentat artificial, cu furtunul, a fost chinuit vreo 3 luni de zile, până când a murit în floarea vârstei, adăugând încă o crimă la zestrea de crime ale regimului comunist”.

Ancheta Partidului Comunist Român (1968)

Cele mai importante probe ale faptului că în perioada de debut a regimului comunist conducerea statului a impus un **regim de exterminare a deținuților politici** pot fi identificate în documentele descoperite de către cercetătorii IICCMER în arhive, referitoare la **ancheta Comisiei de partid din 1968**⁴⁹.

Comisia, constituită pentru elucidarea abuzurilor comise împotriva unor militanți comuniști, a investigat cu această ocazie indirect abuzurile comise în penitenciare și în colonii de muncă și au fost identificate persoanele responsabile. În acest sens, „Comisia de partid” a audiat mai multe persoane care au avut putere de decizie în ceea ce privește regimul de detenție în perioada vizată de anchetă, mai exact intervalul 1950-1964.

Printre cei care au dat declarații se numără și (...) la data de 18.03.1968. Extragem din declarația sa mai multe fragmente care arată în mod clar că deținuții politici erau victimele unor abuzuri și că regimul de executare a pedepselor era reglementat prin ordine ale superiorilor ierarhici pe linie de partid:

„era un sistem de a bate fără milă, în mod barbar. (...) deținuții erau bătuți în asemenea hal încât pierdeau carnea de pe ei. (...)”

„mi-a venit informația că la Brăila oamenii sunt bătuți crunt, iar cadavrele erau cărate pe târgi improvizate din două bețe.”

⁴⁹ Vezi ANIC, fond CC al PCR, secția Cancelarie, dosar nr. 64/1968 (vol. I, II).

„oamenii erau terorizați și nu educați. (...) ancheta a stabilit că aceștia se făceau vinovați că în loc să aplice măsurile stabilite, încurajau pe diferiți bandiți să bată în mod bestial, fapt ce a dus ca mulți dintre deținuți să-și piardă viața, memoria, să devină schilozi.”

„în relațiile dintre noi și Securitate au fost discuții serioase, pentru faptul că făceau arestări fără o bază legală (...).”

„În legătură cu bătaia, când am început să analizez lucrurile, a rezultat că în trecut, pe timpul lui (...), înlăturat după demiterea ministrului (...). În această calitate, (...) a coordonat acțiunea violentă din închisori de la începutul anilor '50 consacrată sub denumirea de „Fenomenul Pitești”⁵⁰), care conducea lagărele, apăruse o indicație să fie bătute deținuții. Dar acestea erau bătăi barbare, banditisme.”

„Dar era un lucru revoltător, se întâmplau lucruri care pur și simplu te uimeau; dacă s-a ajuns până acolo să i se dea deținutului să mănânce materii fecale și să i se urineze în gură!”

„părerea mea este următoarea: că oamenii puși să conducă aceste închisori și lagăre nu au fost ținuți în mână și nu li s-a pus în vedere cum trebuia să se comporte. (...) le-a permis să bată ca mijloc de a stăpâni pe deținuți.”

Un alt înalt funcționar al statului comunist care a dat declarație în cadrul anchetei din 1968 a fost locotenent-colonel de securitate (...) fost prim-loctiitor al șefului Direcției Penitenciare lagăre și colonii.

În declarația dată la 18.05.1968 confirmă faptul că internările în coloniile de muncă se făceau în baza unei decizii date de Ministerul Afacerilor Interne, pentru un termen de la 1 la 5 ani. Această afirmație demonstrează încă o dată că executivul se amesteca în domeniul legislativului și că penitenciarele și coloniile de muncă funcționau în baza ordinelor superiorilor pe linie de partid, legislația în vigoare fiind complet ignorată.

⁵⁰Pentru detalii despre abuzurile și torturile săvârșite în cadrul „fenomenului Pitești”, vezi Alin Mureșan, *Pitești. Cronica unei sinucideri asistate*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2010, *passim*. Dumitru Lăcătușu, Alin Mureșan (editori), *Casa terorii. Documente privind penitenciarul Pitești (1947-1977)*, Editura Polirom, Iași, 2010, *passim*.

„aceștia erau internați pe baza Deciziei nr. 9 a MAI. Nu era nici o hotărâre a Consiliului de Miniștri, sau lege, ci o hotărâre făcută de (...) și păstrată până s-a desființat. Termenul era 1-5 ani.”

La întrebarea unui membru al comisiei de partid dacă regimul din penitenciare a avut la bază vreun ordin al superiorilor din conducerea statului comunist, (...) a răspuns: „Acțiunea a fost organizată!”.

Concluziile Anchetei din 1968 au fost că în România a existat un regim de exterminare a deținuților politici în perioada 1948-1964, ce a fost dictat pentru toate centrele de detenție politică din țară, la ordinele conducerii statului comunist . Având în vedere faptul că investigațiile s-au desfășurat în cadrul unei entități care nu avea atribuții de această natură, concluziile anchetei nu au condus la judecarea și condamnarea vinovaților, ci s-a convenit ca sancționarea să se facă doar pe latură politică, iar pe latură penală să se aștepte împlinirea termenului de prescripție a răspunderii penale.

Revenind la Ancheta din 1968, practic PCR s-a substituit organelor penale, a subordonat justiția puterii executive, și a procedat la investigarea celor petrecute în penitenciare și lagăre de muncă între anii 1952-1964.

În cadrul anchetei au fost luate mai multe declarații, s-au studiat dosarele unor deținuți decedați în timpul executării pedepselor, iar în final s-au tras concluzii.

Concluziile anchetei au fost că în perioada 1952-1964, în cadrul penitenciarelor și coloniilor de muncă a existat un regim de exterminare a deținuților politici care a fost dictat de persoanele aflate la conducerea statului și aplicat în diverse maniere de către comandanții unităților de detenție.

Cu toate acestea, conducerea statului de la acea vreme, substituindu-se încă o dată puterii judecătorești, a decis ca cei vinovați să nu răspundă penal ci să

primească doar sancțiuni pe linie de partid. Logica avută la acea vreme este surprinsă în spusele lui (...).

(...) însă, ce ar însemna un proces? (...) Apărarea lui (...) va scoate la iveală o serie de lucruri urâte nu numai în ceea ce privește anumite părți ale conducerii într-o anumită epocă, dar și legătura acestei practici cu alte practici de unde s-au inspirat. Procesul ar lua un caracter nu numai împotriva unor elemente ale conducerii române, dar ar lua un caracter de proces care se face într-un stat care este foarte sensibil la aceasta. Nu avem nimic de câștigat în aceasta. Și dimpotrivă, în aceste condiții noi nu am putea lăsa procesul public... ar trebui să-l facem în ședință secretă, în ședință secretă s-au făcut toate porcăriile pe care le dăm acum și încercăm să le îndepărtăm și ar fi într-adevăr nefericit lucru dacă ne-am așeza într-o situație care să poată spune și de tande și mandea: ăștia au spus despre aceia ca s-o facă ei.

Așa că mie mi se pare că soluția cea mai bună este să lăsăm lucrurile să se îndrepte spre prescripție din punct de vedere judiciar, să nu luăm o hotărâre, să spunem să nu fie trimis în judecată și împotriva omului să fie luate hotărârile politice. Mai sunt câteva luni până la prescripție.”

Decizia finală în cauză a fost luată de (...), care a achiesat în totalitate la cele spuse de (...).

„Bine. Atunci suntem de acord. (toți tovarășii sunt de acord)”.

Din prelegerea prim-ministrului (...) reiese încă o dată faptul că puterea judecătorească era absorbită de cea executivă, în sensul că la nivelul PCR se decidea cine va fi urmărit penal și judecat, fiind exclusă din start varianta ca organele penale să se autosesizeze după ce Partidul a dat o rezoluție contrară.

Practic, concluziile anchetei îl vizau doar pe (...), dar nu trebuie pierdut din vedere faptul că ordinele date de acesta ar fi fost lipsite de substanță în lipsa actelor de executare concrete realizate de comandanții de penitenciare și colonii de muncă.

Așadar, deși comandanții unităților de detenție nu au fost nominalizați expres ca fiind responsabili pentru regimul de exterminare a deținuților politici, ancheta din

1968 i-a vizat și pe aceștia, legătura dintre factorii de decizie și factorii de execuție fiind una indestructibilă.

Raportat la cele descrise anterior, cităm și *Raportul final al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, București, 2006*, p.232: „Închisoarea, locul unde se execută pedeapsa și sunt disciplinați infractorii, a devenit în România comunistă locul în care s-a petrecut eliminarea, reeducarea, torturarea, supravegherea și distrugerea fizică și psihică a tuturor celor care se opuneau, ar fi putut să se opună sau nu puteau accepta noua ordine politico-economico-socială dispusă de autoritățile comuniste. În mod firesc, copiind modelul sovietic al Gulagului, liderii comuniști români au transformat instituțional și procedural – în termenii regimului detenției – întregul sistem penitenciar moștenit, adăugându-i treptat forma și substanța unui adevărat infern (...). Militarizarea sistemului penitenciar, dar mai ales noul regulament secret destinat închisorilor unde erau depuși deținuții politici, adoptat în septembrie 1948, copiat sau inspirat din cele sovietice a marcat trecerea spre regimul de exterminare lentă, fizică și psihică a opozanților, prin izolarea totală de familie și societate, prin înfometare și condițiile inumane de trai, prin lipsa asistenței și prin permanenta supraveghere”.

Încadrarea juridică a faptei, probleme de drept și analiza mijloacelor de probă:

Fapta inculpatului VIȘINESCU ALEXANDRU, care în perioada 1956-1963, în calitate de comandant al Penitenciarului Râmnicu Sărat, a săvârșit acțiuni și inacțiuni sistematice care au avut ca rezultat persecutarea colectivității reprezentată de deținuții politici încarcerăți în Penitenciarul Râmnicu Sărat, prin privare de drepturi fundamentale ale omului sau prin restrângerea gravă a exercitării acestor drepturi, pe motive de ordin politic, respectiv prin supunerea la condiții de existență sau tratament de natură să ducă la distrugerea fizică a deținuților politici, prin acțiuni ce depășesc cadrul legal (lipsa medicamentelor și a îngrijirii medicale refuzul de a

acorda asistență adecvată, netratarea bolnavilor, refuzul de transfer către spitalele penitenciar, degradarea stării de sănătate a condamnaților prin lipsa hranei, lipsa încălzirii, pedepsele aplicate discreționar și abuziv deținuților, condiții de detenție inumane, rele tratamente, bătaia și alte violențe, ignorarea adreselor și sesizărilor formulate de către deținuți), întrunește elementele constitutive ale infracțiunii contra umanității prev. de art.439 alin.1 lit.j cu aplic. art.5 din Codul penal.

În cauză sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii contra umanității prev. de lit. j a art. 439 alin. 1 atât sub aspectul laturii obiective cât și sub aspectul laturii subiective.

Trebuie făcute câteva precizări cu privire la evoluția în timp a incriminării acestei infracțiuni, având în vedere faptul că activitatea infracțională a inculpatului a făcut obiectul reglementărilor mai multor legi succesive.

Astfel, infracțiunea de genocid, pentru care inițial s-a dispus începerea urmăririi penale, ca infracțiune contra păcii și omenirii a fost incriminată în legislația română, pentru prima dată, prin dispozițiile art. 231² din codul penal din 1936, introduse prin decretul nr. 212/1960.

Potrivit textului de lege, constituia infracțiunea de genocid, și se pedepsea cu moartea, săvârșirea în scop de a distruge, în întregime sau în parte, un grup sau o colectivitate omenească, din motive de rasă, de naționalitate sau religie, a vreuniei din următoarele fapte:

- a) uciderea membrilor grupului;
- b) vătămarea gravă a integrității fizice și mentale a membrilor grupului;
- c) supunerea grupului la condiții de existență sau tratamente de natură să ducă la distrugerea lui fizică;
- d) luarea de măsuri tinzând la împiedicarea nașterilor în sânul grupului;
- e) transferarea forțată a copiilor unui grup în alt grup.

De asemenea, infracțiunea de tratamente neomenoase, care și infracțiunea de genocid a fost incriminată în legislația română, pentru prima dată, prin dispozițiile art. 231⁴ din codul penal din 1936, introduse prin decretul nr. 212/1960.

Potrivit textului de lege, constituia infracțiunea de tratamente neomenoase, supunerea la tratamente neomenoase a răniților și bolnavilor, a membrilor personalului civil sanitar sau al Crucii Roșii, a naufragaților, a prizonierilor de război și în general, a oricărei alte persoane căzute sub puterea adversarului, ori supunerea lor la experiențe medicale sau științifice care nu sunt justificate de un tratament medical în interesul lor, se pedepsește cu muncă silnică de la 5-20 de ani.

Legea nr. 15/1968- Codul penal, care a abrogat codul penal din 1936 a prevăzut în aceeași formă infracțiunea de tratamente neomenoase în cuprinsul art. 358 din cadrul Titlului XI al Părții Speciale- Infracțiuni contra păcii și omenirii.

În varianta tip infracțiunea se realizează, sub aspectul laturii obiective, fie prin supunerea persoanelor căzute sub puterea adversarului la tratamente neomenoase, fie la experiențe medicale sau științifice ce nu sunt justificate de un tratament medical în interesul lor. Prin supunerea unei persoane la tratamente neomenoase se înțelege obligarea persoanei la condiții de hrană, locuință, îmbrăcăminte, de igienă, asistență medicală etc. greu de suportat fizic și umiltoare din punct de vedere moral.

Norma de incriminare prevăzută de art. 358 din codul penal-legea 15/1968, a rămas în vigoare nemodificată până la data de 01.02.2014, când, ca urmare a intrării în vigoare a Legii nr. 286/2009 privind codul penal, Legea nr. 15/1968 a fost abrogată potrivit dispozițiilor art. 250 din Legea nr. 187/2012.

În cuprinsul Legii nr. 286/2009 privind codul penal nu se mai regăsește incriminată o infracțiune cu denumirea „ tratamente neomenoase”.

Așa cum rezultă din tezele prealabile ale proiectului Codului penal , aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1183/2008, relațiile sociale ocrotite în codul penal din 1968 în Titlul XI- Infracțiuni contra păcii și omenirii- sunt ocrotite în prezent prin

incriminările cuprinse în Titlul XII- Infracțiuni de genocid, contra umanității și de război.

Menționăm că, în cuprinsul tezelor prelabile s-a precizat că noul Cod penal „va reglementa într-o formă complet revizuită, într-un titlu distinct, infracțiunile de genocid, infracțiunile contra umanității și infracțiunile de război. Conform art.17 din Statutul Curții Penale Internaționale (CPI), jurisdicția Curții este una complementară față de cea a instanțelor naționale ale statelor ce au ratificat Statutul. În consecință, ca urmare a ratificării Statutului de către România prin Legea nr.111/2002, este necesară alinierea legislației penale române la standardele Statutului CPI, în scopul facilitării exercitării propriei competențe, obiectiv ce va fi atins prin noua reglementare”. Aceste precizări sunt reluate și dezvoltate în cuprinsul expunerii de motive la proiectul legii privind Codul penal unde se menționează faptul că, referitor la infracțiunile contra umanității textul propus reia, într-o formă adaptată prevederile art.7 din Statutul CPI, valorificând astfel definițiile anterioare promovate de art.6 lit.c din Statutul Tribunalului Militar Internațional de la Nüremberg, art.II nr.1 lit.c a Legii nr.10 a Consiliului de Control, de art.5 lit.c din Statutul Tribunalului Penal Internațional pentru Orientul îndepărtat, respectiv mai actualele art.5 din Statutul Tribunalului Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie și art.3 din Statutul Tribunalului Internațional pentru Luanda.

Infracțiunile contra umanității formează un grup distinct ce pot fi comise atât în timp de pace cât și de război. În cadrul textului au fost sistematizate 12 modalități normative. Urmând modelul german s-a renunțat la definirea termenilor în finalul articolului fără a aduce astfel atingere principiului lex certa, noțiunile fiind explicate în mod suficient în cadrul fiecărei secțiuni.

Astfel, potrivit art.438 constituie infracțiune contra umanității săvârșirea, în cadrul unui atac generalizat sau sistematic lansat împotriva unei populații civile a următoarei fapte prevăzute de lit.j, respectiv persecutarea unui grup sau a unei colectivități determinate prin privare de drepturile fundamentale ale omului sau prin restrângerea gravă a exercitării acestor drepturi, pe motive de ordin politic, rasial,

național, etnic, cultural, religios, sexual ori în funcție de alte criterii recunoscute ca inadmisibile în dreptul internațional.

În nou reglementare infracțiunea se pedepsește cu închisoare pe viață sau cu închisoare de la 15 la 20 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

În raport de cele sus menționate în cauză se constată că sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de tratamente neomenoase astfel cum a fost reglementată de vechile dispoziții ale vechilor coduri în vigoare de la data săvârșirii faptelor, elemente care se regăsesc în noua reglementare juridică prevăzută ca infracțiuni contra umanității de art.439 lit. j din noul Cod penal.

Sub aspectul laturii obiective inculpatul, în calitate de comandant al Penitenciarului Râmnicu Sărat ,a săvârșit acțiuni și inacțiuni sistematice care au avut ca rezultat persecutarea colectivității reprezentată de deținuții politici încarcerați în Penitenciarul Râmnicu Sărat , prin privare de drepturi fundamentale ale omului sau prin restrângerea gravă a exercitării acestor drepturi, pe motive de ordin politic, respectiv prin supunerea la condiții de existență sau tratament de natură să ducă la distrugerea fizică a deținuților politici, prin acțiuni ce depășesc cadrul legal.

Trebuie menționat faptul că noțiunea de tratamente inumane a fost definitivă de Curtea Europeană, pentru prima dată în cauza Irlanda c/Royaume-Uni din anul 1978, ca fiind acele acte prin care se provoacă victimei leziuni sau suferințe fizice și morale susceptibile de a produce puternice tulburări psihice. Aceste acte sunt săvârșite cu intenția de a cauza suferințe intense victimei. De asemenea, ca și în materie de tortură, suferința trebuie să se situeze la un nivel de gravitate deosebit, să fie provocată de agenți ai statului sau prin tolerarea ei din partea autorităților statale, ceea ce înseamnă că actele în sine pot fi săvârșite asupra victimei chiar și de către particulari. În această din urmă situație, autoritățile statale se fac vinovate de fi permis săvârșirea unor asemenea acte sau, dacă ele s-au produs, eventual de neîndeplinirea obligației de a urmări și pedepsi pe autorii lor.

Pornind de la definiția dată de Curtea Europeană „tratamentelor inumane”, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că în cauză, față de momentul istoric – anul 1948 – situația de conflict, ca situație premisă, există între autoritățile statale comuniste care nu numai că au tolerat, dar au permis unor „agenți ai statului” să acționeze ca adevărați tortionari și victimelor acestui regim de suprimare fizică sau psihică, ceea ce nu exclude cercetarea făptuitorilor și sub aspectul săvârșirii acestei infracțiuni.

Relevant este în raport de dispoziția de începere a urmăririi penale și cu privire la infracțiunea prevăzută de art.358 din Codul penal și împrejurarea că folosirea forței fizice asupra unei persoane private de libertate, atunci când acest lucru nu este strict necesar prin raportare la comportamentul acelei persoane, este de natură să aducă atingere demnității umane și poate constitui, în principiu, o încălcare a dreptului garantat de art.3 din CEDO care prevede că nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (Decizia nr.2579/2009 Î.C.C.J. Secția Penală).

Astfel, în calitate de comandant de penitenciar, Alexandru Vișinescu era direct responsabil de „viața deținuților”, așa cum se arată în Regulamentul de funcționare a DGP, ceea ce înseamnă că ansamblul condițiilor de detenție era organizat sau cel puțin tolerat de către acesta.

Decesele deținuților politici au fost efectul unui cumul de factori ce făceau obiectul voinței comandantului de penitenciar, acesta fiind singurul în măsură să ia decizii în materia condițiilor de detenție.

Este de notorietate faptul că regulamentele în materia condițiilor de detenție ce erau în vigoare în acea perioadă alcătuiau doar premisele organizării regimului de exterminare în penitenciare și colonii de muncă, sau îl îmbrăcau într-o formă oficială, în timp ce măsurile concrete luate pentru anihilarea deținuților politici erau lăsate în grija comandanților de penitenciare și doar amendate prin ordine și recomandări neoficiale venite pe linie de partid. Decesul deținuților politici survenea în urma unui proces lent, dar eficace, prin care acești erau torturați fizic și psihic.

Regimul de exterminare pus la punct de către Alexandru Vișinescu, prin abuzurile și încălcările grave sistematice ale drepturilor omului se baza pe următoarele elemente susținute de acesta:

- Completa izolare în care erau ținuți deținuții politici.

Deși dispozițiile din codul penal (art. 28-44), interziceau, în genere, separațiunea individuală, admitând-o numai pentru condamnații de drept comun și numai pentru o perioadă de maxim 2 ani de la începerea executării pedepsei, în practică, deținuții de la Penitenciarul Râmnicu Sărat au executat pedeapsa într-o totală izolare.

Supraviețuitorii au relatat faptul că deținuții politici erau separați de cei de drept comun și că erau încarcerati câte unul în fiecare dintre cele 35 de celule alocate acestui tip de deținuți.

Izolarea completă se referea la două aspecte:

-sistarea oricărei forme de comunicare cu exteriorul, fapt care implica întreruperea oricărui contact cu familia/cunoștințele deținutului.

Deși art. 28-50 din codul penal, și regulamentele aprobate de Ministerul Afacerilor Interne au prevăzut posibilitatea ca ,condamnații să poată fi vizitați de familiile lor o dată pe lună, prin Ordinul 8492/53 al MAI s-a interzis dreptul la vorbitor. În același timp s-a interzis și dreptul la corespondență, acestea acordându-se numai în cazuri speciale și cu aprobarea conducerii MAI. Măsurile restrictive impuse prin Ord. MAI a avut drept urmare ca deținuții care au comis infracțiuni contra securității statului, să fie ruși ani de zile de familiile lor și de realități, având o influență distructivă asupra stării lor morale.

Așa cum am arătat mai sus, subalternii lui Vișinescu primeau ordine clare să nu permită niciunui deținut să transmită vreo informație în exterior. Astfel, subalternii erau sancționați dacă vreo scrisoare reușea să treacă de porțile

penitenciarului. De altfel, supraviețuitorii au arătat că în perioada în care au fost încarcerați la Râmnicu Sărat nu au trimis nicio veste familiilor.

De asemenea, trebuie subliniat faptul că vizitele erau complet interzise. Singurele persoane care puteau intra în celule erau comandantul, procurorii și personalul medical, dar însoțiți de un gardian.

-Interzicerea comunicării dintre deținuți. Practic, în toată perioada de detenție deținuților nu le era permis să vorbească între ei. Mărturiile supraviețuitorilor arată că acești comunicau totuși prin diverse lovituri în pereții celulelor, dar erau pedepsiți foarte aspru dacă erau prinși.

Izolarea extremă era o formă de tortură psihică accentuată prin lipsa unei ocupații a deținuților.

-Deținuții nu aveau un program de socializare și nu li se permitea să muncească

Practic, deținuții politici nu aveau nicio ocupație în cadrul Penitenciarului Râmnicu Sărat, fapt care accentua tortura cauzată de izolarea în care aceștia erau ținuți, deși în toate regulamentele cu privire la regimul în locurile de deținere s-au prevăzut o serie de mijloace cultural-educative cu scopul reeducării condamnaților, cum ar fi: cititul presei, conferințe, filme, cărți etc.

Astfel, deținuții erau obligați să se trezească la ora 5 dimineața și să stea în picioare sau pe scaunul din celulă până la ora 22 când i se permitea din nou să se așeze pe pat. Lipsa de ocupație combinată cu interzicerea oricărei activități intelectuale aveau un efect devastator asupra psihicului deținutului politic. Mai mult decât atât, deținuții erau supravegheați în mod continuu de gardieni și pedepsiți crunt dacă nu respectau regulile de mai sus.

Deținuții politici aveau dreptul la o singură plimbare de 20 de minute în fiecare zi. Cu această ocazie deținuții erau scoși pe rând în curtea Penitenciarului,

unde erau obligați să se plimbe cu capul în jos, cu mâinile la spate și cât mai departe de ferestre astfel încât să nu intre în contact cu alți deținuți.

Așadar, deținuții politici nu aveau dreptul să desfășoare nicio activitate fizică sau intelectuală și nici să interacționeze cu alte persoane pe tot parcursul executării pedepsei, reguli care aduceau grave atingeri integrității lor psihice și duceau la deteriorarea stării lor generale de sănătate.

-Sanctiunile extrem de aspre și disproporționate față de gravitatea abaterilor deținuților

Declarațiile supraviețuitorilor, dar și documentele oficiale ce se regăsesc în dosarele personale ale mai multor deținuți arată că sancțiunile se aplicau pentru cele mai mici abateri de la regulile interne.

Sanctiunile priveau în general diminuarea porției de alimente (care oricum era infimă așa cum vom arăta în cele ce urmează), înrăutățirea condițiilor din celulă prin obligarea deținuților să doarmă pe paturi fără saltele și nu în ultimul rând aplicarea corecțiilor fizice.

Conform declarațiilor supraviețuitorilor, deținuții politici erau bătuți chiar și fără să încalce vreo regulă sau vreun ordin. Corecțiile fizice erau parte a programului zilnic și nu se făceau excepții nici măcar în cazul celor aflați la pat.

-Regimul alimentar deficitar și lipsa asistenței medicale corespunzătoare

În mărturiile supraviețuitorilor, tema lipsei hranei este una recurentă. Foștii deținuți prezintă în detaliu alimentele pe care le primeau și care erau insuficiente. Lipsa hranei adecvate se reflecta în starea de sănătate a deținuților. Documentele aflate în dosarele personale atestă faptul că aceștia sufereau de numeroase afecțiuni și că toate erau agravate de faptul că erau foarte slabi.

În mod similar, actele de moarte arată că deținuții erau anemici și sufereau de mai multe afecțiuni ale sistemului gastro-intestinal, asociate cu o alimentație proastă.

În ceea ce privește asistența medicală, aceasta era deficitară, nu răspundea nevoilor variate ale deținuților. Astfel, deținuții se confruntau cu afecțiuni care puteau fi ameliorate prin tratamente adecvate, dacă acest lucru ar fi fost permis de conducerea penitenciarului.

Așa cum am arătat, deținuții înaintau numeroase solicitări de acordare a asistenței medicale adecvate, cereri care erau ignorate de cele mai multe ori sau respinse fără motive temeinice.

Relevat în acest sens este cazul deținutului (...) care a fost lăsat efectiv să moară, negându-i-se acordarea de asistență medicală de specialitate.

Așa cum reiese din declarațiile supraviețuitorilor și din situația înregistrată în toate centrele de detenție descrisă mai sus, condițiile de viață din unitățile de detenție duceau la îmbolnăvirea deținuților. Or, lipsirea deținuților de îngrijiri medicale, în condițiile în care afecțiunile de care sufereau erau ușor de tratat, îndeplinește fără putință de tăgadă elementul material al infracțiunii de omor.

-Condițiile mizere din celule

Un element determinant în regimul de exterminare construit de Alexandru Vișinescu în Penitenciarul Râmnicu Sărat este cel al condițiilor în care erau ținuti deținuții politici. Cu privire la această problemă nu a existat o reglementare legală, actele normative în vigoare în acea perioadă prevăzând doar obligația de a asigura cazarea condamnaților.

Conform descrierilor supraviețuitorilor și documentelor de arhivă studiate de către experții ICCMER, celulele erau foarte mici și mobilate cu un pat de fier cu saltea de paie, un taburet și o sobă mică pe cărbuni. Supraviețuitorii au povestit că ferestrele nu erau izolate, motiv pentru care ploaia și ninsoarea putea intra cu ușurință în celulă. În ciuda frigului greu de suportat, deținuții primeau o singură pătură cu care nu puteau să se încălzească.

Frigul care începea să se resimtă încă din luna septembrie ducea la îmbolnăvirea deținuților de afecțiuni respiratorii grave care, asociate cu lipsa

îngrijirilor medicale, contribuiau la deteriorarea stării generale a deținuților și chiar la deces.

Toate elementele prezentate mai sus au fost elaborate de Alexandru Vișinescu cu ocazia organizării regimului de exterminare a deținuților politici. Luate împreună, privite ca un tot, aceste elemente au dus la anihilarea lentă a deținuților politici.

În concret, deținuții erau supuși unui tratament inuman caracterizat printr-o izolare completă de familii și de orice alte persoane, condiții de cazare mizerabile, frigul insuportabil din celule, sancțiunile fizice crunte pentru abateri minore, hrana deficitară și nu în ultimul rând lipsa oricărei activități care să dea sens vieții deținuților în cadrul penitenciarului. Regimul impus nu impunea sub nicio formă condițiile minime de supraviețuire pe termen lung, având în vedere că de cele mai multe ori sentințele se întindeau pe o perioadă care depășea 10 ani. Toate aceste elemente luate împreună au provocat moartea mai multor deținuți așa cum s-a menționat mai sus.

Decesul deținuților politici survenea astfel, în urma unui proces lent, dar eficace, prin care aceștia erau torturați fizic și psihic.

Până în prezent din documentele studiate a fost identificat un număr de 138 de deținuți care au trecut prin Penitenciarul Râmnicu Sărat în timpul mandatului lui VIȘINESCU ALEXANDRU. În anii 1956-1963 la Râmnicu Sărat s-au înregistrat mai multe decese ale unor deținuți, respectiv 14, cauzate de: cancer, colaps cardiovascular, insuficiență circulatorie cerebrală, hemoragie cerebrală sau afecțiuni ale aparatului digestiv, așa cum rezultă din procesele-verbale de constatare a decesului. În aceste acte medicale sunt consemnate de către medic semnele vizibile ale malnutriției. Dintre cazurile notabile în care relele tratamente la care au fost supuși deținuții au condus în cele din urmă la deces, menționăm pe cele ale lui (...).

Cazurile de deces cunoscute, alături de cazurile de deținuți grav bolnavi tratate cu neglijență înregistrate la penitenciarul în discuție, în perioada conducerii

lui VIȘINESCU ALEXANDRU, indică nerespectarea regulamentului penitenciarului și interpretarea abuzivă și în defavoarea deținuților a acestuia, prin nerespectarea condițiilor de îngrijire medicală și întârzierea procedurilor de spitalizare.

Prin activitatea întreprinsă în calitate de comandant al Penitenciarului Râmnicu Sărat, inc. Vișinescu Alexandru a îngrădit drepturile și libertățile fundamentale ale omului, încălcând prevederile art. 5 din Declarația Universală a Drepturilor Omului potrivit căroră: „nimeni nu va fi supus la tortură, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante, precum și a dreptului la liberă exprimare, prevăzut de art.19 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.”

Mobilul săvârșirii crimelor împotriva umanității l-a constituit politica deliberată și urmărită consecvent de regimul existent la putere în acea perioadă pentru reprimarea, persecutarea sau exterminarea unor grupuri de oameni- în speță pe criterii politice- pentru că aceștia constituiau un pericol actual sau potențial împotriva sistemului politic instaurat în România.

* *
*

În legătură cu imprescriptibilitatea acestor infracțiuni trebuie menționat faptul că până la ratificarea de către România la 30 iulie 1969 prin Decretul nr.547/1969 a Convenției asupra imprescriptibilității crimelor de război și a crimelor împotriva omenirii – Rezoluția ONU nr.2391 din 26.11.1968 – toate infracțiunile, inclusiv infracțiunile contra păcii și omenirii erau supuse prescripției. Decretul susmenționat prevedea să sunt imprescriptibile indiferent de data la care au fost comise crimele de război și crimele împotriva umanității, respectiv dacă sunt comise în timp de război sau în timp de pace. Astfel, prevederea din Codul penal care prevede că dispozițiile se aplică numai faptelor săvârșite în timpul cât acesta era în vigoare nu pot fi invocate pentru a înlătura deplina aplicabilitate a Convenției ONU întrucât trebuie avute în vedere dispozițiile art.11 din Constituția României care stabilește că statul

român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte (cum este și Convenția ONU) și că tratatele fac parte din dreptul intern, art.15 alin.2 din Constituția României care dispune că legea dispune numai pentru viitor cu excepția legii mai favorabile penale sau contravenționale și art.20 alin.2 din același act normativ fundamental care prevede că dacă există neconcordanțele între pactele și tratatele la care România este parte privitoare la drepturile fundamentale ale omului și legile interne au prioritate reglementărilor internaționale, inclusiv Convenția ONU. De asemenea, Legea nr.590/2003 privind tratatele, în deplin acord cu principiile Convenției de la Viena privind dreptul tratatelor prevede că aplicarea dispozițiilor tratatelor internaționale, deci și ale Convenției ONU reprezintă o obligație pentru toate autoritățile statului român, inclusiv pentru autoritatea judecătorească, iar „prevederile legislative interne nu pot fi invocate pentru a justifica neexecutarea dispozițiilor unui tratat în vigoare”.

Termenul de prescripție pentru infracțiunea de tratamente neomenoase, în reglementarea existentă la data săvârșirii infracțiunii era de 15 ani, conform art. 122 alin. 1 lit. a și alin. 2 din vechiul cod penal, socotit de la data săvârșirii infracțiunii.

Însă, potrivit art. 128 alin. 1 și 3 din vechiul cod penal, „cursul termenului de prescripție prevăzut de art. 122 din codul penal este suspendat pe timpul cât o dispoziție legală sau o împrejurare de neprevăzut ori de neînălăturat împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal”. În decizia nr. 2579 din data de 07.09.2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a menționat faptul că „tragerea lor (n.r. a cadrelor active ale MAI-DGSS) la răspundere penală nu a fost posibilă, în perioada existenței statului totalitar comunist și datorită poziției și funcțiilor deținute, iar o dovadă a acestui fapt o constituie și poziția adoptată de statul român, la propunerea primului ministru (...), în urma unei anchete efectuate de o comisie a PCR în 1968, de a nu se dispune punerea în mișcare a acțiunii penale și trimiterea în judecată a celor vinovați de stabilirea unui regim penitenciar de exterminare ((...)declarând că „ soluția cea mai bună este să lăsăm lucrurile să se îndrepte spre prescripție din punct de vedere juridic, dar să nu luăm o hotărâre, să

spunem să nu fie trimis în judecată și împotriva omului să se ia hotărâri politice. Mai sunt câteva luni până la prescripție”).

Intervenția politicului în cursul firesc al justiției a constituit o cauză de neînălăturat care a împiedicat punerea în mișcare a acțiunii penale. prin investigațiile desfășurate, comisia PCR s-a substituit organelor de urmărire penală și a realizat adevărate acte de urmărire, cum ar fi audieri de martori și studierea dosarelor deținuților politici decedați.

Astfel, se poate considera că, în contextul politic din acea perioadă, actele întreprinse în cadrul anchetei au reprezentat adevărate acte de urmărire și au determinat o întrerupere a prescripției răspunderii penale în temeiul art. 123 Cod penal.

Ca efect ale aceleiași anchete, a operat și o suspendare a termenului de prescripție a răspunderii penale, în temeiul art. 128 Cod Penal. Astfel, decizia adoptată de „toți tovarășii” ca o concluzie a anchetei din 1968 de a nu se dispune începerea acțiunii penale reprezintă o împrejurare de neînălăturat ce a împiedicat tragerea la răspundere a celor care au elaborat, susținut și aplicat regimul de exterminare a deținuților politici. Se remarcă așadar că sub acest aspect este îndeplinită una dintre condițiile art. 128 Cod penal pentru suspendarea termenului de prescripție.

Termenul întrerupt și suspendat în condițiile sus detaliate a început din nou să curgă odată cu înlăturarea regimului comunist și consacrarea constituțională a principiului separației puterilor în stat și a independenței puterii judecătorești. Practic, odată cu intrarea în vigoare a Constituției României, la data de 8 decembrie 1991, se poate considera că s-a îndepărtat împrejurarea care împiedica punerea în mișcare a acțiunii penale pentru infracțiunile săvârșite în unitățile de detenție prin implementarea regimului de exterminare a deținuților politici.

Potrivit art.358 din vechiul Cod penal infracțiunea de tratamente neomenoase se pedepsește cu închisoare de la 5-20 ani, însă potrivit art.121 alin.2 din vechiul Cod penal în cazul acestei infracțiuni prescripția nu înlătură răspunderea penală.

În consecință, deși la data săvârșirii infracțiunea de tratamente neomenoase, care se regăsește în prezent în elementele constitutive ale infracțiunii contra umanității, prev. de art. 439 alin. 1 lit. j, era prescriptibilă, prin dispoziții ulterioare interne și internaționale, intervenite până la momentul împlinirii termenului de prescripție, având în vedere și cauza de suspendare a termenului de prescripție sus menționat, aceasta a devenit imprescriptibilă, imprescriptibilitate menținută și în noua reglementare a infracțiunii din noul cod penal.

Mijloace de probă:

(...)

Date cu privire la persoana inculpatului:

Prin sentința din data de 05.02.2014 a Curții de Apel București pronunțată în dosarul nr. (...)/2/2013, inc. Vișinescu Alexandru a fost declarat lucrător al Securității. Deși în perioada 15.01-20.05.1950 inculpatul a urmat cursurile Școlii de Securitate și ulterior a activat ca lucrător al Securității în cadrul structurilor Ministerului de Interne-Direcția Generală a Penitenciarelor, în cauză competența de judecată aparține instanțelor civile, urmare a demilitarizării structurilor Ministerului de Interne prin intrarea în vigoare a legii nr. 293/2004 privind Statutul funcționarilor publici din Administrația Națională a Penitenciarelor(a se vedea în acest sens Decizia nr. XXVI/2007 a Î.CCJ).

Vișinescu Alexandru, este menționat de supraviețuitori în memorii și în declarațiile luate de către istoricii IICCMER drept un om aspru, „fără milă”. Este de notorietate faptul că regulamentele în materia condițiilor de detenție ce erau în vigoare în acea perioadă alcătuiau doar premisele organizării regimului de exterminare în penitenciare și colonii de muncă, sau îl îmbrăcau într-o formă oficială, în timp ce măsurile concrete luate pentru anihilarea deținuților politici erau lăsate în grija comandanților de penitenciare și doar amendate prin ordine și recomandări neoficiale venite pe linie de partid.

Practic, organizarea și funcționarea regimului de exterminare, neputând fi reglementate prin acte oficiale, depindeau de eficacitatea și inventivitatea

comandanților de penitenciare, dar și de obediința acestora și fidelitatea arătată față de partid.

Trebuie subliniat faptul că studiul dosarelor de cadre ale mai multor comandanți de penitenciare a revelat că propulsarea persoanelor la conducerea locurilor de detenție depindea în primul rând de atașamentul față de partid și de perseverența pe calea reeducării deținuților, cu alte cuvinte, de priceperea cu care obțineau anihilarea deținuților irecuperabili.

Repartizarea la conducerea penitenciarelor se făcea și prin raportare la calitatea deținuților politici și interesul Partidului pentru eliminarea lor rapidă. Se remarcă faptul că în cadrul Penitenciarului Râmnicu Sărat erau încarcerate în preponderență personalități ale vieții politice, lideri ai partidelor istorice, fapt ce a determinat necesitatea numirii unui comandant de penitenciar experimentat în reeducare și de încredere. Așa se explică duritatea extremă a comandantului Alexandru Vișinescu și rezultatele tulburătoare obținute în procesul de exterminare pus la punct de acesta.

Despre comportamentul comandantului Vișinescu, (...) relatează: „mesajul lui (...) în limba franceză nu l-au înțeles și l-au dus pe (...) la subsol și l-au bătut crunt cu cureaua, pe pielea goală, să spună cu cine a vorbit și ce a spus. L-a bătut chiar directorul Vișinescu”.

De menționat faptul că înainte de a junge la Râmnicu Sărat, inculpatul a făcut parte din plutonul de execuție al mareșalului (...) și a fost ofițer politic la penitenciarul Mislea. În perioada petrecută la Mislea a avut un comportament foarte dur față de deținuți. Este caracterizat ca fiind un ins „extrem de sever, și complet lipsit de omenie față de arestate, având plăcerea de a insulta și a teroriza prin percheziții și interogatorii interminabile pe deținuții cărora le adresa toate epitetele posibile”.

Foștii subordonați, (...) și (...), și-l amintesc ca pe un om „foarte aspru, care nu avea credință, nu avea milă și nici suflet”. „Comandantul închisorii participa împreună cu ofițerul politic și cu ceilalți gardieni la pedepsirea deținuților, metoda lui favorită fiind bătaia cu biciul”.

Date privind desfășurarea urmăririi penale:

- la data de 01.08.2013 Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc a formulat un denunț împotriva lt. – col.(r) Vișinescu Alexandru, fost comandant al Penitenciarului Râmnicu Sărat pentru efectuarea de cercetări sub aspectul săvârșirii infracțiunii de omor deosebit de grav, prev. de art.174 rap. la art.176 alin.1 lit.a și b Cod penal, înregistrat pe rolul Parchetului Militar de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial sub nr. (...) /P/2013;

- prin ordonanța din data de 07.08.2013, Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial și-a declinat competența în favoarea Parchetului de pe lângă Tribunalul București, unde a fost înregistrat sub numărul (...) /P/2013;

- prin rezoluția nr. (...) /C/2013 a Procurorului General din data de 09.08.2013 dosarul nr. (...) /P/2013 al Parchetului de pe lângă Tribunalul București a fost preluat de către Secția de urmărire penală și criminalistică fiind înregistrat sub nr. (...) /P/2013;

- prin rezoluția nr. (...) /P/2013 din 30.08.2013 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție s-a dispus începerea urmăririi penale față de Vișinescu Alexandru pentru săvârșirea infracțiunii de genocid prev. și ped. de art. 357 alin.1 lit.c din Codul penal

- la data de 03.09.2013, învinutului VIȘINESCU ALEXANDRU i-au fost aduse la cunoștință învinuirile și dreptul de a fi asistat de un avocat, conform art.6 și 70 din vechiul Cod de procedură penală.

- prin ordonanța nr. (...) /P/2013 din data de 17.04.2014 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție s-a dispus schimbarea încadrării juridici din infracțiunea de genocid prev. de art.357 alin.1 lit.c din vechiul Codul penal, reținută în sarcina lui VIȘINESCU ALEXANDRU în infracțiunea contra umanității prev. de art.439 alin.1 lit.j cu aplic. art.5 din Codul penal. Prin aceeași ordonanță s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale față de VIȘINESCU ALEXANDRU pentru

săvârșirea infracțiunii contra umanității prev. de art.439 alin.1 lit.j cu aplic. art.5 din Codul penal.

- prin procesul verbal din data de 24.04.2014, inculpatului VIȘINESCU ALEXANDRU i-au fost aduse la cunoștință schimbarea încadrării juridice și faptul că împotriva sa a fost pusă în mișcare acțiunea penală și drepturile decurgând din această calitate, potrivit art.83 din C.p.p, art.309 alin.2 din C.p.p și art.108 alin.4 din noul C.p.p

Față de cele expuse mai sus și constatând că au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, că urmărirea penală este completă existând probele necesare și legal administrate,

În baza art. 327 lit. a) și urm. din Codul de procedură penală

DISPUN :

1. Trimiterea în judecată, în stare de libertate, a inculpatului:

VIȘINESCU ALEXANDRU,

pentru săvârșirea infracțiunii contra umanității prev. de art.439 alin.1 lit.j cu aplic. art.5 din Codul penal.

2. În temeiul art. 329 din Codul de procedură penală, prezentul rechizitoriu însoțit de copii certificate și de dosarul cauzei se trimit **Curții de Apel București**, instanță competentă să judece cauza în fond, urmând a fi citate următoarele persoane:

(...)

3. Conform prevederilor art. 274 alin. (1) din Codul de procedură penală, solicităm obligarea inculpatului la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat, în sumă de 5.000 lei.

www.JURL.ro